

Brassói Lapok

XL. évfolyam

280 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Csütörtök

1934. évi december 6

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lej. Brassóban 70 lej. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj havonta 60 lej. — A külföldre: negyedévre 300 lej, félre 600 lej, egész évre 1200 lej — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetés oldalon 3 lej, páros (bal) szövegdoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegdoldalon 9 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal Brassov, Str. Regele Carol 56-58. Telefonszámok kiadóhivatal 92., szerkesztőség 43.

A nagy méregfog

Szerényen, szinte tudatosan elszűrítve, hirtelenül és váratlanul került nyilvánosságra, hogy Rómában kihúzták a nagy méregfogot.

Osszeültek a németek és franciák képviselői, ahogyan az ilyen fontos műtétknél szokás, alaposan lemosakodtak, egy-két erős rántás igazi jóakarattal, nem csak úgy imitálva és kint volt a fájós fog.

A Saar-kérdés megszűnt, mint félelmetes probléma, már nem háborus ok többé, már nem kell félni január 13-ikától, már nem fontos a népszavazás, már nem érdekes, hogy a kicsi, de nagyon értékes terület formailag hova fog tartozni.

Az egyezmény eddig napfényre került részleteiből is elég tisztán megállapítható, hogy az ellentétek nem voltak olyan mélyek. Tisztán kihámozható a főbb pontokból is, hogy nem a német és francia tömegek léleke fordult itt kockán, a mit esetleg csak háborúval lehetett volna elintézni. Ezúttal is csak egy-egy kis csoport érdekei körül folyt a nagy harc, amelynek védelmében Franciaország már csapatokat is felvonultatott a Saar-határ közelébe.

Már ott álltak a katonai alakulatok teljes hadi felszerelésben, hogy adott jelle újra kezdődjék a nagy haláltánc.

Hogy milliók haljanak meg a Warndtbányák megtagadott kihasználási jogáért.

Szerencsén van, egyelőre még gyenge Németország ahhoz, hogy a siker reményével vegye fel a harcot azokért a csoportérdekért, melyek náluk parancsolják a politikát.

Hiába festik az angol és francia lapok a rémképeket a német fegyverkezés szörnyű méreteiről, ez lehet igaz, de mégsem elég ahhoz, hogy az érdekeltek, a gigászi üzletek szörnyű részvényesei megnyugtató kalkulációt csinálhassanak a nagy üzlet háborus jellegű átalakításához.

Boldogan felsóhajthat mindenki. Egyelőre élünk. Még most nem parancsolnak ajkainkra háborus éneket a nagy rendezők.

Ezúttal elraktározhatjuk ezt a félelmet a másikkal, sőt a többivel együtt.

Öt évig használni akarják a francia tökések a Saar-bányákat és Hitlerék is azt hiszik, hogy öt évig még rabigában tartják a német tömegeket és úgy gondolják, hogy öt év alatt rohamtempóban adhatnak alapot a Göring-féle, ezúttal még indokolatlan államférfiúi káromkodáshoz.

Mindegy tehát, hogy mi lesz a Saar-vidék népszavazási eredménye, hasonlóan megnyugtatóan fog végződni a marseillei tragédia utórezgése is.

Öt évi haladékot kaptunk. Öt év, ha akarjuk, nagy idő, ha akarjuk, röpke pillanata az emberiség életének.

Mindenesetre egy nagy lélegzet. Nemcsak azok számára, akik most örök diktandóra rendezkednek be, de levegőhöz juthatnak azok is, akikről tulajdonképpen szó van: a nagy tömegek, a milliók, akik mostanában szédült lelkesedéssel, boldog mámorban, önként hajoltak térdre a diktátorok látható képviselői előtt.

Öt év nagy idő.

Sokat, kétségtelenül nagy értékeket lehet kibányászni a Saar-vidéki bányákból, amelyeket Hitler ur most egész könnyedén átadott. Ugyanaz a Hitler, aki ennél ezerszer kevesebbet is kötelet ígért a demokráta kormányoknak.

Öt év... öt év... Talán elegendő lehet arra is, hogy a tömegek lelkében elnyomott vágyak, álmok és célok is felszínre

Januárra halasztják a délszláv panasz érdemi tárgyalását

A mostani rendkívüli tanácsülés csak formai lesz és nagyhatalmi bizottságot küld ki a panasz kivizsgálására — Helyet kapjanak-e ebben a bizottságban az olaszok is?

Genf, december 5.

A római megegyezés, egyelőre legalább, enyhített a Saar-kérdéssel kapcsolatos feszültségen s így a nemzetközi figyelem ismételtén fókuszál a délszláv panasz és a magyar sürgősségkérdő beadvány felé. Néhány jelentés arra mutat, hogy Ribbentrop báró párisi tárgyalásai során ezt a kérdést is érintette a Lavallal folytatott beszélgetés során. Annyi bizonyos, hogy Lavall Ribbentrop után Chark angol, Klöster német nagyköveteket fogadta, majd tanácskozott Rosenberg szovjet-üggyvivővel is.

Hétfőn este aztán Laval Genfbe indult. Ve-

le utazott Jeftics jugoszláv külügyminiszter és Rosenberg szovjet-üggyvivő. Jeftics megérkezése után nyomban felkereste Pál herceget és beszámolt neki a legutóbbi jugoszláv minisztertanács határozatairól. Viszont Pál régensherceg is tájékoztatta a külügyminisztert azokról a megbeszélésekről, amelyeket Londonban és Párisban folytatott.

PÁL HERCEG A MERSEKLET MELLETT

A Paris Soir úgy tudja, hogy Pál herceg londoni és párisi megbeszélései lényegesen hozzájárultak a lelkek lecsillapításához és lehetségesé teszik, hogy a jövőben az államok

hatékonyan fellépjenek a terrorizmus ellen.

A francia képviselőházban Reynaud képviselő foglalkozott a marseillei vizsgálat ügyével. Figyelmeztette Lavalt, hogy a közvélemény előtt majd nagy csalódást fog keletteni az az ítélet, amelyet a bíróság a terroristák ellen hoz. Laval felkérte a képviselőt, hogy ne térjen ki erre a tárgyra, hanem észrevételeit magánbeszélgetés során közölje vele. Pezet képviselő az ellen tiltakozott, hogy a Franciaországban tartózkodó szerb és horvát alattvalókkal durván bántanak a hatóságok. Kérte a külügyminisztert, gondoskodjék arról, hogy a kitusított jugoszlávokat legalább Anglia fogadja be.

A párisi sajtó nyugtalan

A legutóbbi jelentések arról számoltak be, hogy a délszláv panasz ügyében Pál herceg megbeszélései eredményt hoztak s így a nagyhatalmak kész tervvel vonulnak fel Genfbe. E terv szerint engednek a magyar sürgősségi kérésnek, tárgyalásra tűzik a panaszt, végleges határozatot nem hoznak, hanem bizottságot küldenek ki s ennek a jelentése nyomán csak januárban ítélik meg.

A párisi lapok most nagy aggodalommal arról írnak, hogy a kisantant-államoknak különösen az nem fog tetszeni, hogy a nagyhatalmak küldjenek ki bizottságot a panasz kivizsgálására.

Az Ouvre szerint elégedetlen a Népszövetség főtitkársága is. Egyelőre nem lehet tisztán látni, hogy az ügy hová fejlődik s ez nyugtalanító. Főként azt nem tudják, hogy Jugoszláviának mi a szándéka. Genfben azt hiszik, hogy az történik majd, amit Anglia akar, Anglia pedig a megfontoltságot és a józanságot akarja, tehát a kiegyenlítést és a kérdés érdemi tárgyalásának elhalasztását.

Ezt a feltevést látszanak alátámasztani azok a jelentések, amelyek szerint Eden a következő utasításokat kapta volna kormányától:

1. A jugoszláv emlékirat érdemi tárgyalását halasszák el januárig.

2. Rá kell venni Jugoszláviát, hogy a Magyarország ellen kiélezett panaszokat és vádakokat tegye általánossá és követeljen nemzetközi intézkedéseket a terrorizmus megfékezésére.

3. Vonják ki a marseillei ügy tárgyalását a népszövetségi tanács hatásköré alól és utalják a négyhatalmi bizottság elé.

Különösen ez a harmadik pont érdekes és figyelemreméltó. Lehet azonban, hogy a négyhatalmi bizottság alatt Londonban nem döntő, hanem csak véleményező fórumot értenek, azt a bizonyos nagyhatalmi bizottságot, amit a mostani rendkívüli tanácsülés küldene ki. Eb-

ben az esetben az angol javaslat már nem is olyan kényes és elviselhetetlen a kisantantnak.

IGY TUDJAK BELGRÁDBAN IS

Belgrádba is olyan jelentések érkeztek Genfből, hogy ez a legutolsó feltevés fedi a valóságot. Az Uzonovics-kormány az alábbi jelentést kapta genfi megbízottjától:

Franciaország és Anglia a marseillei merénylet és a jugoszláv panasz ügyében az alábbi három pontban állapodtak meg:

1. A jugoszláv jegyzék és emlékirat érdemi tárgyalását januárig halasztják.

2. A népszövetségi tanács rendkívüli ülészaka formailag naprendre tűzi az ügyet, felolvastatja a délszláv panaszt és emlékiratot,

Ujjajta rohamra indulnak a német front-harcosok és acélsisakosok

Páris, december 5.

Hitler bizalmasának, Ribbentrop bárónak franciaországi látogatása egyre jobban izgatja a világsajtót. Bizonyára nem véletlen az, hogy ez a látogatás szinte egybeesett azzal a mozgalommal, amelyet a német front-harcosok indítottak meg a franciákkal való lelki kibékülés érdekében. Ezt a mozgalmat eleinte hivatalos körökben a hadirokkant egyesületek nemzetközi műkedvelésének vélték s nem fordítottak rá különösebb gondot. Közben azonban kiderült, hogy a „műkedvelés” kezd széles kereteket öltetni s a kezdeményező németek nemcsak a francia front-harcosok jelentős tömegében váltottak ki rokonszenves érdeklődést, hanem

munkába vette a hasonló angol szervezeteit is s ebben a pillanatban már így fogalmazza meg a legújabb célkitűzést: a front-harcosok angol-francia-német egyetértése a megértés és a béke biztosítása érdekében.

A hang és a beállítás nagyon szívlezző és megejtő s talán éppen ezért nem tetszik a francia hivatalos köröknek, a melyekben minden német kezdeményezéssel szemben érthetően él a gyanú. Az angol politikai körök ebben a pillanatban még nem foglalkoznak a dologgal, a sajtó azonban már nagy figyelmet szentel neki s nem is tagadja, hogy összefüggési lát Ribbentrop utazgatása és a német hadirokkantok váratlan békevágya között.

ALLANDÓ IRODÁT SZERVEZNEK A NÉMET ACÉLSISAKOSOK PÁRISBAN

A londoni Reuter-ügynökség bő jelentésekben számol be arról, hogy a német acélsisakos és front-harcos szövetségek hatalmas mozgalmat indítottak az angol-francia-német megértés, sőt egyetértés

kerülhetnek. Öt hosszú év alatt megvalósulhat az is, hogy új életre kelnek a szabadságjogok, felárad a tömeguralom nyíltan meggyalázott és megcsúfolt eszméje.

Öt év is valami. Sok minden történhet addig. Talán az is, hogy összeomlik egy üzleti számítás, amelyen egyesek sokat akarnak keresni. És létrejön egy r-

sik terv, amely ennek a reménypalotának romjaiból felépíti a nyomorgó milliók gázmentes és bombabiztos, derűs és napsütéses kiskunyhóját.

Öt év. Az a kérdés, hogy fel tudjuk-e okosan használni. Gyűjtünk-e elég erőt a Hitler momentán gyöngeségéből?

Tud-e tanulni az Ember, aki eddig nem számolt és nem számított.

Fessék ki! és eltenni!

1. sz. SZELVÉNY a B. L. decemberi regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 db decemberi szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934 december havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszedhetőket **Biharostuben**: a B. L. kiadóhivatalában (Calea Moșilor 59), vagy a főbizományosnál „Cosmopolis”, Calea Griviței 10) **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lej befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan úton kapják meg, mint az újságot.

létrehozására. A kezdeményezés Franciaországban már határozott sikereket ért el. A német acélszakosok állandó irodát szerveznek Párisban s ez az iroda állandó összeköttetést tart fenn a francia hadviselt szövevényével.

A Reuter párisi levelezője úgy tudja, hogy a francia diplomáciai körök nem nagyon lelkesednek a frontharcosok közlekedési terveiért. Kétes értékűnek tartják a németek kezdeményezését s nem ösztönözik a frontharcosok közlekedését. Hangsúlyozzák, hogy a két ország közötti tárgyalások a hivatalos diplomáciai karra tartoznak s a két ország közötti érintkezés fenntartása nem a frontharcos szövevények, hanem a követségek feladata.

Iránypó Francia körök véleménye szerint egyébként az angol sajtó egyrésze túlozza Ribbentrop megbeszéléseinek jelentőségét. Francia hivatalos körök nem tulajdonítanak nagy fontosságot Ribbentrop és Laval találkozásának. Hangsúlyozzák, hogy a megbeszélések csak általános dolgok között mozogtak s inkább udvariassági jellegűek volt, mint politikai jelentőségűek. Franciaország nem térhet ki Hitler bizalmasának jelentkezése elől, a párisi diplomatáknak azonban nagy gyakorlatuk van már abban, hogy udvariassággal elejét vegyék olyan dolgoknak, amelyeket nem tartanak kíváncsiaknak.

EGY HADIROKKANT KÉPVISELŐ NYILATKOZATA

A sajtó különös érdeklődésére vall az ügyvel kapcsolatban, hogy a La Press nyilatkozatot kért Ribbentrop látogatásával kapcsolatban Páris vak képviselőjéről, a hadirokkant Scapini-tól.

— Az a tény, — mondotta Scapini —, hogy Ribbentrop ellátogatott Párisba, arra vall, hogy Németország „modus vivendi” keres. Ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni. Én nem titkoltam Ribbentrop előtt, hogy a Hitler „Mein Kampf” című munkájában levő kijelentések lényegesen különböznek mostani hivatalos és félhivatalos nyilatkozataitól. Ha a francia-német megenyhülés bekövetkezik, Hitlernek ki kell jelentenie a német nép előtt, hogy felfogását revidálta. Berlinben tudniuk kell az illetékeseknek, hogy Hitler szavai és írásai Párisban a jogos bizalmatlanság légkörét teremthették meg.

— Németország újrafegyverkezése, — folytatta később a képviselő — befejezett tény. Ezen legfeljebb háborúval segíthetünk. A háborúból pedig nem kérünk. Így aztán nincs más hátra, minthogy belenyugodjunk a ténybe s az egyenlőség alapján kezdünk tárgyalásokat arra, hogy mindkét állam vesse alá magát a fegyverkezés ellenőrzésének.

Végül kijelentette még Scapini, hogy nem hisz a francia és a szovjetországi közlekedésben. Ezt a politikát esztelenységnek tartja s reméli, hogy a francia hivatalos körök is hamarosan rájönnek erre.

Fekete Mihály

kapta meg a temesvári városi színházat

Temesvár, december 5

A temesvári városi színház bérlete ügyében főként Fekete Mihály és Szendrey színházgatók között folyt a harc, amely most Fekete Mihály győzelmével végződött. A városi tanács kedden hozott határozatot az ügyben és a határozat Fekete javára szol. Értesülésünk szerint Fekete Mihály társulata december 15-én megkezdte előadásait.

A római egyesség megszabja a saarvidéki bányák utáni francia kártalanítást

Kilencszázmillió aranyfrankot kap Franciaország és a Warndt-bányák öt évre szóló kihasználási jogát — Az egyesség után nem lesz nehéz dolga már a Saar-kérdés rendezésére összehívó népszövetségi tanácsnak

Róma, december 5.

A hétfői jelentések hírül hozták, hogy a Rómában ülésező Saar-bizottság, amelyen részt vettek a német és francia nagykövetek is, eredményes munkát végzett. Aloisi, Olaszország népszövetségi főnagybizottja a bizottság hétfő délelőtti ülésén bejelentette, hogy a német és francia megbízottak között minden pontban létrejött a megegyezés.

Az újabb jelentések most részletesebb felvilágosítást közölnek a létrejött megegyezés sarkalatos pontjairól, a saarvidéki bányák megváltásának a kérdéséről. Félhivatalos források szerint Franciaország 900 millió aranyfrank kártérítéssel kivül megkapja öt évre a Warndt-bányák kihasználási jogát is, az egyezmény azonban megköti az évenkénti termelés mennyiségét.

Az általánosösszeg lefizetésénél az egyezmény gondoskodik arról, hogy a német devizahelyzetet ne erőltessék túl.

A franciák kívánságára rendezi az egyezmény azoknak a sorsát is, akik csak három év óta élnek a Saar-vidéken. Ezeknek a javarésze természetesen francia. Az egyezmény lehetővé teszi minden saarvidékieknek, hogy egy éven belül kiándoroljon.

A rendelkezéseket, illetve az ezekre vonatkozó javaslatot december 5-én terjesztik a népszövetségi rendkívüli tanácsülés elé, amelynek így nem lesz nehéz dolga, ha csak közben nem történik valami váratlan fordulat. Diplomáciai körökben olasz sikerként könyvelik el, hogy a megegyezés Rómában létrejött a francia és a német nagykövetek és megbízottak között.

Egymásután vonultatták fel az ügyvédek a Juhos-per keddi tárgyalásán

Bűnvádi feljelentés a Hermes-bank ellen — Zsarolási kísérlet volt, mondják a vádlottak

Temesvár, december 5

A Juhos-perben kedden is tovább folyt a tanúkihallgatások. Egész csomó ügyvédet hallgattak ki, érdekességet azonban csak Pollák Izidor dr. ügyvéd kihallgatása jelentett.

Pollák Izidor dr. annakidején, 1929-ben Juhosné és leánya nevében család címen bűnvádi feljelentést tett a Hermes bank ellen. Az özvegy azzal indokolt, hogy a bank ötmillió lej folyósított neki kölcsön házvételre, ezt az ötmilliót azonban szinte egészében elszámolták a kamat és költségek címén, neki szinte semmi sem jutott. A védők több kérdést tesznek fel a tanúnak. Különösen a feljelentés alaposágára és jogi indokolására kíváncsiak. A hangulat élessé válik, a vádlottak kezdenek közbekiabálni.

— Ez a feljelentés alaptalan volt! Zsarolási kísérlet volt! Zsarolás volt!

Az elnök erőlyes fellépéssel teremt rendet s új tanút szólít. Egymásután vonulnak fel Kun Artur dr., Naschitz István dr., Grosforeanu dr. ügyvédek, majd Licse Gáspár hodosi községi jegyző, akitől az elnök a Juhos birtok állapotáról és viszonyairól kér felvilágosítást. Kérdéseket tesz fel arra vonatkozólag is, hogy vajjon mennyibe kerülhetett a hodosi vadász kastély újjaépítése. Ezt a kastélyt 1925-ben építették újra és építési költségeit fejében aránytalanul nagy összegeket számoltak el. Vajjon mire fordították ezt a nagy összeget — kérdi az elnök, de a jegyző tájékozatlan, nem tud megbízható felvilágosításokkal szolgálni.

A keddi tárgyalás Licse kihallgatásával be is fejeződik.

Földgáz konira termeli gáz

Kolozsváron ismét napirendre került a földgáz bevezetésének kérdése

Kolozsvár, december 5

Kolozsvár újra napirendre tűzte a földgáz bevezetésének kérdését. Az ideiglenes bizottság elhatározta, hogy sürgősen tanulmány tárgyaá teszik a földgáz használatának előnyeit és hátrányait. Ezért bizottságot küldenek ki Marosvásárhelyre, hogy a helyszínen tanulmányozzák: hogyan vált be a földgáz üzemi használata a gyakorlatban? A bizottságba dr. Anca helyettes polgármestert, Chircoias banigazgatót és Pop mérnököt, a városi műhelyek mérnökét küldték ki.

Miért vált egyszerre ilyen sürgőssé a földgáz ügye, mikor nem is olyan régen a kérdést levették napirendről? — kérdik sokan Kolozsvárt.

A gázgyár katasztrófáiban súlyos helyzete siettetti a minél előbbi megoldást. Kolozsvárt ugyanis az a helyzet,

hogy a gázgyár fogyasztóinak száma, amióta modernné tették a villanytelepet, nagy arányban megnövekedett. A gázgyár kénytelen drágán termelni, mert üzemi költsége éppen akkora, mintha a gázfogyasztók száma tízszerese lenne a mostaninak.

De a gázgyár súlyos válsága mégis ab-

ban csúszosodik ki, hogy a közintézmények — legnagyobb fogyasztói — nem fizetnek. A város is nagy összeggel tartozik. A hitelezők már kétszer is árverést kértek, amit ki is tüztek, de egyszer sem akadt vevő.

Senkisem meri megvenni ugyanis a gázgyár ingatlanait, mert

az ötvenéves bérleti szerződés 1935 végén, tehát egy év múlva jár le, amikor is Kolozsvár város tulajdonába megy át a gázgyár minden ingatlana és senki sem kockáztatja, hogy esetleg vitás jogi helyzetbe keveredjék.

Hogy a gázgyár egyre súlyosodó helyzete milyen lesz egy év múlva, az természetesen megjósolhatatlan. Javulásra nincs kilátás és a város azért teszi meg már most a földgáz bevezetésére a szükséges lépéseket, mert a fogyasztók érdeke is ezt kívánja.

Mig a gázgyár 10—12 lej számít fel ugyanis a gáz köbméteréért, a földgáz ugyanakkor csak 1—2 lejbe kerül.

A kolozsvári gázproblémának két oldala van tehát: a gázgyár hitelezők között vergődik, a város — a gyár egyik főadása — nem fizet, de új megoldásokon gondolkodik. Azt meg kell adni, hogy a fogyasztók érdekében is.

Bőr- és testápoláshoz a legjobb és utólráhetetlen szer az ismert

Dr. Dralle

Malattine Bőr-Crème-Gellée

Rendszeres használat mellett bőre szép és bársonypuha lesz.

Kapható:

droguériákban, illatszertárakban és gyógyszerárakban.

Az angol sajtóírodák szerint: Oroszországban zendülés tört ki

London, december 5.

A Moszkvából érkező jelentések szerint Kirovot, Stalin bizalmasát, Vaszilievics Nikolajev Leonin a leningradi Szmolenszk intézet folyosóján lőtte agyon. A merénylet sokáig várt Kirovra, a kommunista-párt vezérő bizottság tagjára és amikor az a folyosón elhaladt, hátulról nyolcszoros rásütötte revolverét. Kirovot a halálos lövés a nyakszirtjén érte. Kirov halálával kapcsolatban egyébként az angol sajtóírodák azt jelentették, hogy a gyilkosság egy széleskörű és jól megszervezett ellenforradalmi alakulat zendülésére lett volna az adott jel.

Most a Morning Post az erre irányuló híradásokat megerősíti, sőt azt közli, hogy Oroszország területére kihirdették az általános ostromállapotot. Ugyancsak londoni jelentés számol be arról, hogy Leningrad utcáin állítólag véres harcok dőlnek a vörös hadsereg és a cseka osztagai között.

Az orosz külügyi népbiztosság jelentése szerint Kirovot Leningradban temetik el és a temetésen résztvesz Stalin, a kommunista-párt főtitkára, Molotov, a népbiztosok tanácsának elnöke és Zsdanov, a kommunista-párt vezérő bizottságának tagja is.

— Nehéz székelésben szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szívdobogás, gyomorműködési zavarok és különösen fájdalmas végbélhajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szűkület — teszik az életet nehezzé így: az reggel és este egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz.

A frank értéksökkentéséről vitatkoztak a francia képviselőházban

Páris, december 5.

A francia képviselőház éjszakai ülésén nagy vita volt a frank értéksökkentéséről. A vitában Tardieu barátja, Reynaud képviselő a leghatározottabban az értéksökkentés és a pénzügyi társ mellett foglalt állást.

Reynaud érvelését Flandin miniszterelnök és Germain Martin pénzügyminiszter igyekeztek cáfolni. Parlamenti körökben azt hiszik, hogy a frank felbontásának a kérdése még nagy viharokra nyújt alkalmat a francia politikai életben.

Orosz színház

Mialatt Európaszerte egyébről sem hallani, mint a színház alkonyáról, lapos és szellemtelen darabokról (egyik híres angol kritikus szerint: unalmas már a színháznak ez a hosszulegzetű haldoklása), egyik londoni kiadónál kis könyvecske jelent meg, amely mindezzel ellentétben a színház hallatlan előretöréséről, fellendüléséről beszél. A könyv címe: A szovjet-színház, írója: P. A. Markov, a Moszkvai Művészszínház dramaturgja, aki neves színházi kritikus is.

Ha Markov érdekes könyvében kevés is az olyan fejezet, amelyik a mi színházi viszonyainkra érvényes, mégis érdemesnek találjuk egy oly könyv ismertetését, mely a színház mai válságának idején annak diadalmas előhaladásáról beszél.

Minden átalakulás általában mindig új energiaforrásokat, energiabőséget szabadítanak fel az emberi lélekben, amely bőség azután a tömeg művészetébe, a szónoklatba, szavakba, táncba, drámaáramlik és új formában tör felszínre. Oroszországban mind a mai napig kétségbevonhatatlanul hatalmas lelkesedés tölti el a tömegeket a színházzal szemben. Tanulatlan emberek ezrei, akik azelőtt soha színházi előadást nem néztek végig, a forradalom, polgárháború feszültségeitől való szabadulás egyik főformáját a színházak előadásaiban találják meg. Azokban az években, mikor már a líra is jelentkezett, ha nyomtatásban nem is látott napvilágot, a színház különösen nagy és fontos jelentőséget nyert. Az új kormányzat természetesen tervszerűen propagandaeszközzé használta fel a színházak nagy népszerűségét, de ez a tény egyedül nem magyarázza meg az orosz színháznak azt a különös, mely hatását a tömegekre, mellyel a tömeg fantáziáját valószínűleg fogvatartotta. Moszkvából u. n. „repülő színházakat” küldtek ki a birodalom legtávolibb, legeldugottabb pontjaira, melyeket a tömeg talán inkább üdvözölt egy új művészet követeként, mint az új társadalmi rend misztionáriusaként. És mind a mai napig kétkedni lehet abban, hogy a forradalmi meggyőzés volt-e nagyobb ereje az orosz színháznak, vagy sürgős esztétikai szükségessége, mert a színház emelkedése mindmáig egyre tart, a kezdeti, nagy forradalmi lendület elmúltával is. Vajon melyik fajta elem, illúzió volt a döntőbb a sikerre, a forradalmi, vagy a művészeti?

Ha orosz színházról beszélünk, elsőnek kell megemlítenünk a szovjet-színház azon igyekezeit (ez az, amiben a mi színházainktól annyira különbözik), hogy igyekeznek lerombolni az illúziót a színpadon, különösen az illúziókat „burzsoá” formáit. Inkább az a törekvés, hogy a nézőknek a mindennapi realitást mutassa be és ne meneküljön az élet valóságai elől ködös ábrándképekbe (a mi happy ending), romantizmusba, vágyteljesítő álomokba. Így Oroszország legforradalmibb művészeti intézménye Meyerhold kísérleti színháza, főlegének tekintik, hogy lemondjon az illúzió konvencionális eszközeiről. Meyerhold teljesen elutasítja a festett kulisszákat, festett háttérket, a „hamis” díszleteket. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az illúziót száműzték a színpadról, csupán az illúziókat bizonyos formáit, amivel szemben az illúziókat egy másik típusát helyezték előtérbe. Így például P. A. Markov, a kis könyv dramaturg-szerzője, a legnagyobb tárgyilagossággal beszél arról, hogy az orosz színház mennyire kedveli Molliere darabjait, mert Molliere élvezet bennünket a burzsoázia, az arisztokrácia és a papság legbonyolultabb viszonyainak megértéséhez. Mindazonáltal nem kerül különösebb nehézségbe, hogy felfedezzünk bizonyos előszeretettel olyan illúziók iránt, melyek összeférnek a forradalmi követelményekkel.

A mi szovjet-színházról Markov általánosan a következőket mondja: „az orosz színház felhasználja a mult értékeit és azt egyesíti a jelen heroizmusával, hősiességével. Mindezt egy építőben lévő új világ kedvéért cselekszik. A második öt éves tervben a színháznak rendeltetett az a feladat, hogy az egyént szocialista állampolgárrá változtassa.” Nem lenne bölcsebb dolog Markov előbbi kijelentésével szemben szkeptikusnak lenni, vagy azt tulmérésnek, kérdőjelesnek tartani. Mert valóban, a mai orosz színház lényegesen forradalmi eszköz, mint valaha és csakugyan eszköz arra, hogy formába öntse, kialakítsa egy nép születőben lévő új kultúráját.

Ami magát a színház növekedésének praktikus oldalát illeti, Markov közli velünk, hogy a színházak száma rohamosan nő most is. 500 professzionista színházon kívül 5000 műkedvelő színház működik munkásegyletek keretében. A professzionista színházak a nyilvános közigazgatási komisszáriátus felügyelete alatt állanak, amelynek külön „repertoár-bizottsága” segíti a színházat a darabok helyes interpretálásában. A nem orosz színházak, a nemzetiségek színházainak száma ugyancsak növekvőben van. Az utóbbi években különös figyelmet szentelnek gyermekszínházak létesítésére.

Markov könyvének talán legérdekesebb része a könyv utolsó fejezete, melyben szemléltető és világos leírását adja a szerző a Moszkvai Művészszínház munkásságának, a rendezés módszereinek és a nagy orosz rendezők Meyerhold, Tairov és Vakhanov követőinek művészi célkitűzéseit ismerteti. Mindezen ismertetéseket a legnagyobb sikert arató darabok fényképeivel illusztrálják.

Reméljük, hogy Markov könyve a mi rendezőink kezébe is eljut, mert színházaink mutatják, hogy sürgős frissítésre lenne szükség. S. HAJÓS ALICE

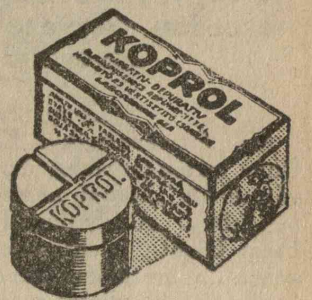
Ha becsapták, Ön a hibás!

Egyetlen készítményt sem hamisítanak olyan szemérmertlenül, olyan gyakran, mint a híres KOPROL csokoládéhashajtót.

Ez a kés ítmény, amelynek biztos, de abszolút enyhe hatása még gyermekek számára is alkalmassá teszi, állandóan hamisításoknak van kitéve: hamisítják alakját, külsejét, csomagolását. De csak a gondatlan vevő lehet becsapni — mert a Koprol név, amely úgy a csokoládépasztillán, mint a dobozon rajta áll, könnyen felismerhető!

Árak:

1 drb. 4 drb. 10 drb.
3.—lei 11.—lei 27.—lei

KOPROL

A külpolitikai intermezzo után

Előkészítő sakkhuzások a parlamenti Skoda-háborúra

Maniu állítólag azonosítja magát a bizottsági jelentés vádlottjaival és sikraszáll védelmükre

Mihalache jelentőségteljes királyi kihallgatása

Bukarest, december 5.

A Szovjetszövetség első romániai követének hivatalba lépése s ezzel kapcsolatban Titulescu kétnapos fővárosi tartózkodása külpolitikai jellegű intermezzót teremtett, ezután azonban ismét előtérbe léptek a belpolitika problémái s főleg a Skoda-ügy, amely még mindig ereget szenzációkat.

Titulescu külügyminiszter hétfőn este az Orient-expressszel visszautazott Genf-be, hogy a népszövetségi tanács szerdán kezdődő rendkívüli ülésén Benessal együtt támogassa a Magyarország elleni délszláv vádiratot. Vonata elindulása előtt a külügyminiszter a pályaudvaron hosszabban beszélgetett Seba bukaresti csehszláv követtel. Budapesti jelentés szerint Titulescu kedden reggel 8 óra 35 perckor érkezett az Orient-expressszel a magyar fővárosba, ahol fogadására a román követség képviselőiben Capitaneanu tanácsos, Micu főkonzul és Balta sajtó-

attasé, a magyar külügyminisztérium nevében pedig Förster követségi tanácsos jelent meg a pályaudvaron. — Titulescu azonban átutaztában még aludt, mert szalonkoosijában éjjel 3 óráig dolgozott.

Ciuntu Eduard, a szovjetfővárosba kinevezett román követ — amint már jelentettük — szerdán kel utra Moszkvába a követség személyzetének egy részével s a jövő héten nyújtja át megbízó-levelét Kalininnek, a Szovjetszövetség központi bizottsága elnökének. Ciuntu tegnap már megkapta végső utasításait is a külügyminisztériumban. A moszkvai román és a bukaresti szovjetkövetség elsősorban a postai, vasuti és hajóforgalom újrafelvételének, valamint a hadifoglyok hazaszállításának az ügyét fogja rendezni a két kormány között. Itt írjuk meg, hogy tegnapról fogva az utleveleket egész Európára állítják ki, beleértve a Szovjetszövetséget is, elvben tehát már a Szovjetbe is szabad az utazás.

pártvezetőségi ülésen ugyanis, amelyre Vajdát is a fővárosba várják, megvitatják a Skoda-jelentéssel szembeni magatartás kérdését is. Lehetőséges viszont, hogy az ülésre Maniu is visszatér a fővárosba s kérni fogja, hogy a párt szintén tegye magáévá Cihosky ügyét.

Ettől függetlenül úgy tudják, hogy Maniu okvetlenül felszólal a Bentoiu-jelentés képviselőházi vitájában, szolidaritást vállal Cihoskyval, Popovici Mihálylyal és Boila Romulusszal s kijelenti, hogy vállalja a szolidaritás valamennyi következményét. A nemzeti-parasztpárt mindenestre minden parlamenti tagját felvonultatja a megvádoltak érdekében s abban az esetben, ha Popoviciékat bíróság elé állítanák, mozgósítja összes ügyvédjeit s Maniu vezetésével mintegy tízezer ügyvéd látja el majd a három vádlott védelmét a bírósági tárgyaláson.

Ami Zaharoff képviselőnek a Skoda-bizottságban tett tegnapi leleplezéseit illeti, mind Pomponiu ezredes, mind pedig Mirlo nyilatkozott. A katonai főügyész hangoztatja, hogy nem a titkos iratokat, hanem a Seletzky-tárgyalás után nyilvánossá vált aktacsomót vitte és bocsátotta az Univerul rendelkezésére, hogy tisztázza magát a vallomáshamisítás vádjától. Másrészt Mirlo kereken tagadja, hogy ő küldte Pomponiu ezredes az Univerulhoz s azt is rágalomnak jelenti ki, amely szerint ő másnap telefonon felszólította Zaharoffot s értékre adta, hogy még küld érdekes dokumentumokat.

Most aztán nyitva áll a kérdés: Zaharoff állított-e valótlan, vagy Mirto? Mert bizonyítani nem lehet, hogy az állítólagos telefonbeszélgetés tényleg lefolyt-e?

A parlamenti vizsgáló-bizottság különben kedden is ülésezett s Dimitriu elnök felolvasta Mirto tiltakozó levelét Zaharoff képviselő állításaival szemben.

Mos derült ki, hogy:

Egy hatezerfontos karkötő tűnt el a nagy londoni esküvőn

London, december 5

Szinte egy héttel György herceg és Marina hercegnő esküvője után derült ki, hogy a londoni Buckingham palotától a westminsteri apátságig vezető utvonalon Julianna holland trónörökös 6 ezer angol fontot érő gyémántos karkötője nyomtalanul eltűnt. A Scotland Yard 500 detektívet bízott meg a nyomozás elvégzésével, eddig azonban a hatalmas detektív-sereg munkája semmiféle eredménnyel nem járt.

Ismét vitatják az új kiviteli és behozatali rendszer ügyét

A kormány gazdasági bizottsága Tatarescu elnökletével tegnap este ülést tartott, amelyen a kivitel előmozdításával kapcsolatban ismét a kiviteli jutalmak kényes kérdését vitatták. Állítólag meg egyeztek abban, hogy a fa-, petróleum- és gabonakivitel jutalmakkal támogatják, míg a második kategóriába tartozó exportcikkekre vonatkozólag fenntartják a behozatali bizonyítványok forgalmazhatóságának a kedvezményét. A kiviteli jutalmakat egyébként a kontingentálási alaphoz fizetnek, amelyet gyarapítani szándékoznak a behozatali vámilletékek újabb 15—20 százalékos emelése révén. Ez, persze, további drágulást idézne elő. Fbhen a kérdésben úgy Slavescu pénzügyminiszternek, mint a Nemzeti Bank igazgatóságának fenntartásai vannak, a minthogy azt sem sikerült eldönteni, ki intézze a kiviteli jutalmak fizetését? A Nemzeti Bank-e, avagy az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium?

A bizottság nem tudott határozni s kedden este folytatta a bonyolult problémát vitáját. A tegnapi ülésen csak annyit mondtak ki, hogy leszállítják a Konstanca és Giurgiu kikötővárosok által a kivitelre kerülő petróleum után szedett illetéket. A csökkentés mérvé egyelőre 25, később pedig 50 százalék lesz. Azt is elhatározták, hogy rendeletileg megtillják a buzalisztnak úrpával való keverését, mert elegendő buza van az országban.

Hir szerint különben Manolescu-Strun-

ga esztétikán újabb külföldi körutra indul. Előbb Varsóba megy az új román—lengyel kereskedelmi egyezmény megkötésére, onnan pedig Prágába, Berlinbe és Brüsszelbe. Az angol kormány állítólag kérte bukaresti követségén át, hogy az ipar- és kereskedelemügyi miniszter Londonba is látogasson el a két ország árucseréjének a feljavítását célzó tárgyalásokra.

A NEMZETI-PARASZTPÁRT FELKÉSZÜL A SKODA-VITARA

A politikai köröket leginkább a Skoda-ügy legújabb hullámvérése és a nemzeti-parasztpárt magatartása foglalkoztatja.

Különös jelentőséget tulajdonítanak Mihalache tegnapi királyi kihallgatásának, amely után este behatóan tárgyalt Maniuvál, Madgearuvál és a párt többi vezetőjével. Amint jelentettük, Maniu hétfőn délután hosszasan tanácskozott Cihosky volt hadügyminiszterrel, akit a Bentoiu-féle bizottsági jelentés-tervezet a legsúlyosabban vádol. Beavatottak szerint Maniu biztosította volt hadügyminiszterét, hogy a Bentoiu-jelentés vádjával szemben teljes szolidaritást vállal vele. Cihosky tábornok egyébként terjedelmes emlékiratban igyekszik tisztázni magát a vádak alól. Ennek a memorandumnak egy másolatát Maniu magához vette s elutazott.

Maniunak a fővárosból való elutazását, egy nappal a párt elnöki tanácsának ülése előtt, fellütnök tartják. A szerdai

OMEGA

A VILAG
LEGPONTOSABB
ÓRÁJA

„Horvát nemzetgyűlés” volt az amerikai Youngstown városban

A nagygyűlés után közös értekezletre ültek össze a horvát és macedón szervezetek — Csak hiányos jelentéseket közölnek az amerikai lapok a titokzatos gyűlésezésekről

Newyork, december 5.

Az Északamerikai Egyesült Államok Ohio tartományának Youngstown nevű városában „horvát nemzetgyűlés” volt a napokban. A gyűlésről az Associated Press közöl jelentéseket s e jelentések szerint a mozgalom vezetősége a gyűlés határozati javaslatát megküldötte a Népszövetségnek és minden állam kormányának. A határozati javaslat szerint az összegyűlt horvátok és macedónok kéri, hogy Horvátországot és Macedóniát önálló és szabad köztársaságokká alakítsák.

A nagygyűlést az amerikai sajtójelentések szerint „a Horvátország védelmére alakult szervezet” és a „macedón politi-

kai szervezet” együttes gyűlése követte. Az országos kongresszus elnökévé Persics Stankot választották meg.

Az Associated Press jelentése alkalmas arra, hogy Európában is nagy feltűnést keltsen. Hátránya az, hogy nagyon hiányos s nem nyújt felvilágosítást arról, hogy a kettős gyűlésezést kik hívták össze, kik rendezték. A határozati javaslatok jelentősége ugyanis ettől függ. Főként sem Genfben, sem egyetlen európai állam fővárosában nem tudnak még hivatalosan a Youngstownban tartott gyűlésekről, sem az ott hozott határozati javaslatokról s így a newyorki jelentéseket bizonyos fenntartással kell fogadni.

Hozzászólás az erdélyi magyar színészet válságához

A direktor „eltűnik” a ruhákkal és ékszerekkel, a „szín művész” nem tud helyesen magyarul, orteum-kuplé a magyar népszínműben...

Csak a szigorú sajtókritika segíthet!

Dés, december 5.

Templom, iskola, sajtó és színház... A kisebbségi magyar életnek ez a négy legelső kiélési, megnyilvánulási fóruma. S míg az első három lelkiismeretesen teljesíti kötelességét, az utolsó, nos, az utolsó inkább árt, mint használ, értem itt a vidéki nagyszámu kistársulatok munkáját...

Baradlai László pendítette meg az erdélyi magyar színjátszás válságának nagyon aktuális témáját... S most már nem szabad elejteni a felvetett problémát, megoldásig kell vinni!

A kisvidéken élő újságíró látja a legjobban a baj, a válság okait. Előtte futkosnak a nagyszámu vidéki együttesek, s őt szölik meg sokszor: hogy lehet ez, kérem?

A rendőrségről is kérdik, ahol a tag sikkasztásért tesz feljelentést a színházi kellekesből avanszált „direktor” ellen vagy a primadonna panasolja el ugyanott, hogy a valamikor a kórusban piszmogó „direktor” ruhárával és ékszereivel eltűnt... A rendőrségről is kérdik... a közönség is kérdi, amikor a színpadon mozgó „művész” úgy beszél, olyan helytelenül magyarul, hogy az embernek sirni és elszaladni volna kedve... A magyar szó apostola, a magyar műveltség terjesztője: nem tud magyarul! Furcsa és hihetetlen, de így van. A facér nyomdászokból, kóristákból, kisvárosi szépfiúból és kasszirnóból kifejlődött „szín művészek” úgy rongálják, tekerik a magyar nyelvet, hogy — például — megtörténik: a bonviván a hova megy? kérdésre nem Bécsbe, hanem Bécsben (!) utazik, jól megnyomva az utolsó szóvég hangsúlyát!

Összesen négy állandó színházra (Szatmár, Marosvásárhely, Arad, Kolozsvár) van itt szükség és kettő, de csak kettő darab vándortársulatra! Hisz ezekre sincs elég színész, amióta csak román állampolgár játszhat... Hogy élhet akkor — husz társulat.

Tíz-tizenegy társulat felesleges! Csak szegényt hoz ránk.

Vagy nem szegény talán az, amikor a vidéki „magyar szintársulat” egy magyar népszínműben a „Tenyeremen hordozom” című kuplét énekli egy csárdai jelenetben?! A jóérzésű publikum ilyenkor — sietve elhagyja a „művészetek” csarnokát... Ahol magyar kultúrát akart lelkebe vinni, magyar szót, magyar művészetet!...

Egyetlenegy darabot se játszanak ezek az „együttesek” eredeti partitúrával... Azt megszerezni pénzbe kerül... Már pedig akkor a direktor elesik egy bizonyos összegért... Igaz ugyan, hogy a szerződés

szerint, díszlet, könyvtár, darabvásárlás az ő pénzén megy, de rendszerint ezekből a direktor tényleg mindössze egy függőnyt ad, ami husz méter flanelből kerül elő... de sok társulatnak még függőnye sincs!

Tiltakoznunk kell az ellen is, hogy például egy volt színházi szabó, a felesége és egy jószándéku s elbolondított vidéki műkedvelő urilány „Magyar Színház” elnevezés alatt járja a falvakat s a „Lilomtól” kezdve a „Bál a Savoyban” című darabig csufot üzzen a magyar előadóművészetből s a magyar színpadirodalomból, mert hiszen a Lilomnak csak a hatásvásárlás részeit játsszák!

A vidéki színházlátogató már úgy meg-

csömörölt ezektől az üzleti fogásoktól, mocskos színjátszástól, hogy egyáltalában nem megy színházba. Nem megy oda például a nivótlan előadásokhoz, hogy figyeljen a Baradlai cikkéhez hozzászóló református lelkésznek! a román közönség megkérdezze: „Ez hát a híres magyar színjátszás?”

A becsületes, szorgalmas régi magyar színészek munkája ma is kifogástalan! De kevesen vannak! Egy-egy társulatnál kettő, három... A többi: odanemvaló anyag, amelyik a műkezelés színvonalát sem éri el.

Itt csak egy megoldás van. A sajtó! Napilapok és vidéki hetilapok feladata, hogy a megnevelő anyag visszakerül-

A japán kormány minden aláíró államot külön értesít, hogy felmondja a washingtoni flottaegyezményt

Tokió, december 5.

A legújabb jelentések szerint a japán kormány véglegesen elhatározta magát arra, hogy a washingtoni flottaegyezményt felmondja. Ez az elhatározás egyébként már napokkal ezelőtt közismert volt diplomáciai körökben, a felmondás módja fölött azonban viták voltak.

Most aztán a kormány úgy határozott, hogy minden aláíró hatalmat külön-

külön értesít elhatározásáról, mert ezzel elejét akarja venni annak a gyanúnak, hogy más állammal egyetértésben járt el.

A kormány döntése a japán titkos tanács elé kerül, azonban nem kétséges, hogy az egyezmény felbontását a titkos tanács egyhanguan jóváhagyja. Lapának ez a magatartása természetesen újra kiélezi egyfelől a távozkéti helyzetet, másrészt a Japán és Amerika közötti viszonyt.

Az orvosi tudomány legújabb csodája

Modern operációk vér nélkül

Vérátömlesztéssel gyógyítják a hemofiliát, a volt orosz trónörökös borzalmas betegségét — A jövő főpépje: terpentín és fapor

Bécs, december 5.

Mandl Félix dr. egyetemi tanár előadást tartott az elektromos sebészetről, amelyek különösen a fertőzött sebek esetében mutatnak fel nagy eredményeket.

A modern sebészet, mint ismeretes, ma már előszeretettel nyúl az elektromos kés után, amelynek nagy előnye, hogy minden nyomás nélkül vágja fel a kívánt részeket és erős hőhatása következtében a fertőző baktériumokra is pusztító hatással van.

Mivel az elektromos kés már a metszés pillanatában el is zárja a véredényeket, még fokozottabban kerül ki azt a veszélyt, hogy a kóros csírák és bacillusok

felszívódjanak az egészséges vérbe. De külön előnye az elektromos késnek az is, hogy mivel vérzés nincs, igen sok segédeszköztől, mint csipeszek, tamponok, stb. szabadul meg úgy a beteg, mint a sebész az operáció alatt.

Különös jó eredményeket értek el olyan daganatok elpusztításánál, amelyeket rendes sebészi beavatkozással nem lehetett volna felnyitni.

Ilyen esetekben az elektromos kés valószínűleg kiégeti a baj főfészekét és elejét veszi az általános fertőzésnek.

Nagy feltűnést keltettek Schürer dr. tanárnak a halálos vérzékenység (hemo-

CREPE-SATIN
GEORGETTE
MONGOL
SELYMEK ESTÉLYI RUHÁK részére

SELYMEK lehérműk részére
NYERSSELYMEK

gyönyörű választék FEKETÉBEN,
alkalmi ruhák részére.

GALLIA

Fiókok:

Brassó, Szabadságlér 3. (Buzasor)

NAGYSZEBEN: Strada Regina Maria 34.

KOLOZSVÁR: Strada Gen. Necolcea 2. (Kornis-u. Renner-palota)

jön a gyalupad mellé, a söntésbe, a vendéglőbe, a kávéházi kasszába... Megfontolt, becsületes kritika kell, amelyik megtisztítsa a magyar színjátszás berkeit. Így lassan a megnevelő anyag kihull, elesik, mert a lapjaiban rendületlenül bizó magyar közönség a lapok véleménye után fog indulni... Minden más mód hosszadalmas és céltalan!

Hallgassuk meg! A kisvidék nagyon-nagyon sóvárog már egy kis valódi magyar színművészet után! Büszke akar lenni a művészeire, büszke akar lenni az előadásokra. Színjátszást akar, a szó teljes értelmében.

Sok újságíró sem akar már tovább pirulni a „hogyan lehet ez, kérem?” kérdések sulya alatt. Aki nem színésznek való: ne akarjon az lenni! Aki nem direktornak való (micsoda szép és súlyos feladat volna ez ma!), az ne akarjon mindenáron ezen az úton pénzt szerezni! A magyar kultúra nem lehet cégér minden hűségű s üzleti vállalkozás kocsmái szobája fölé. „Művészetből” megélni, higgyék el, amugyis elég nehéz dolog.

Röviden: Szintársulatokat és színészeket kér a magyar közönség s nem paródiát és dilettánsokat!

Sztójka László

— Agy- és szívérelmeszesedésben szenvedőknek megbecsülhetetlen szolgálatot tesz az enyhe természetes „Ferenc József” keserűviz azáltal, hogy a tápaszatorna tartalmát kiméletesen levezeti és az emésztőrendszer működését biztosan elősegíti. Klinikai tapasztalatok alapján kétségtelenné vált, hogy a Ferenc József viz feloldali hűdésben fekvő betegek-nél is általában mindig megteszi a kellő hatást s így nagy megkönnyebbülést szerez.

filia) kezeléséről beszámoló eredmények. Egy 34 éves hemofilis családból származó fiatalemberen állkapocsooperáció vált szükségessé.

Az érzéstelenítő injekció beadása után azonban egy erős, elállíthatatlan vérzés állott be. Az összes vérzést elállító beavatkozások esődtö mondtak. Erre Schürer dr. vérátömlesztéshez folyamodott.

Ismeretes, hogy vérátömlesztés után a vér megalvadása sokkal gyorsabban következik be. A vérátömlesztés után a beteg vérzése tényleg elállt. A beteg öt nap múlva azonban erős vesevérzést kapott. A professzor három és fél százalékos náriumcitrat-injekciót adott a betegnek, amely a következő napokon öt köbcentiméterről 30 köbcentiméterre emelt.

Ezután egy újabb vérátömlesztést kapott a beteg, mire a hemofilia tünetei megszűntek.

Azóta több hónap mult el és a betegnek semmi panasza nincsen.

*

Schreier dr. fogorvos a fog- és szájpótlásról tartott előadást. Kifejtette, hogy mivel a fogpor és fogpép csupán mechanikus hatással bír, olyan fogápoló szerrel kísérletezett, amely

terpentinolaj és fapor keverékéből áll és sokkal jobban megfelel a kívánalmaknak, mint az eddig ismert fogporok.

A terpentines anyag egyuttal a fogkő nagyobb csiramentességét is biztosítja.

Tauffer Vilmos budapesti egyetemi tanár, a híres operatőr 83 éves korában agyonlőtte magát

Budapest, december 5

A magyarországi tudományos életnek újra nagy vesztesége van. Tauffer Vilmos dr. egyetemi tanár, európai nevezettségű csecsemő- és nőgyógyász, a modern magyar anya- és csecsemővédelem megszervezője 83 éves korában váratlanul és tragikus körülmények között meghalt.

Tauffer Vilmost hosszabb idő óta belbaj gyötörte. Orvosai eldöntötték már, hogy a műtét beavatkozása elkerülhetetlen, az öreg egyetemi tanár azonban, aki annyi embert operált meg, hallani sem akart arról, hogy most ő feküdjék a műasztalra. Egyre azt hangoztatta, hogy

a műtét olyan lelki izgalmakat váltana ki belőle, amelyek csak a kárára válhatnak.

Néhány nappal ezelőtt aztán családja és barátai rábeszélésére mégis hajlandóan mutatkozott a műtetre. Kedden délelőtt leányát elküldötte, hogy nézzen utána, milyen szobát jelöltek ki neki a klinikán. Leánya eltávozott, ő pedig néhány perc múlva

elővette revolverét és főbelőtte magát. Azonnal meghalt, visszatérő leánya már kihűlt testtel talált rá.

A kiváló tanár megrendítő menekülése az operáció elől egész Budapesten nagy részvétet váltott ki.

Társaságban Táncnál Sportban

Sztrájkba léptek az ilfovmegyei ügyvédek

Bukarest, december 5

Az ilfovmegyei ügyvédi kamara tagjai kedden délután a törvényszék V. tanácsának tárgyalótermében rendkívüli közgyűlést tartottak s elkeseredett hangulatban foglalkoztak a kormánynak a bírósági egyesületek létesítéséről szóló új rendelettel. A szónokok rámutattak arra, hogy a rendelettel elviselhetetlen terheket ró a pereskedésre s ezáltal méginkább fokozza az ügyvédi pálya válságát. Példákat hoztak fel, amelyek szerint egy 3-400 lejes keresetnél az illetékek összege meghaladhatja magát az összeget. A felszólalók közül többen kö-

vetelték a rendelettel teljes visszavonását.

A közgyűlés végén egyhangúlag kimondták, hogy szerdán reggel 9 órától kezdődőleg az ügyvédi kamara összes tagjai általános sztrájkba lépnek s mind addig nem veszik fel újra ügyvédi gyakorlatukat, amíg a kormány vissza nem vonja ezt az ügyvédi karra nézve halálos csapásnak tekinthető rendelettel. Egyben utasították a kamara vezetését, hogy a legszigorúbb megtorlást alkalmazza a sztrájk törőikkel szemben. Határozatot hoztak ebben az értelemben s bizottságot küldtek ki, hogy a határozatot Angelescu igazságügyminiszternek átadják.

VIEUX-TEMPS

A FÉRFIAK KÖLNIVIZE

NORTIER

Gyártja:

A kamara és szenátus ülése

Bukarest, december 5.

A képviselőház kedd délutáni ülésén a napirend előtt Cuza tanár csatlakozott a december elseji ünnepi ülésen elhangzott hazafias megnyilatkozásokhoz. Utána Ojoc többségi kérte, hogy a kormány könnyítse meg a csatolt területeken lakó románok számára idegen nevűeknek románra való felcserélését. Madgearu tiltakozik a cenzura gyakorlásának képtelen módja ellen. Rámutat arra, hogy a kedd reggel megjelent lapokból a cenzura törölte Mihalache hétfő délutáni kihallgatásának a híré, sőt az ABC című lapból Mihalachenak még a fényképét is.

Miután Furlungeanu képviselő azt teszi szövé, hogy Erdélyben a nyugdíjakat rendkívül késedelmesen fizetik, Pamfil Seicaru kifejti, hogy az elmúlt 10 év folyamán, ezerháromezréz külföldi egyetemeken szerzett orvosi oklevelet ismertek el ezek tulajdonosai közül 93 százaléka nem román. Kéri az egészségügyminisztert, rendelje el ezeknek az orvosi diplomáknak a felülvizsgálását.

Constantinescu dr. egészségügyi miniszter azzal válaszolt, hogy a szóbanforgó okleveleket a három egyetem orvoskarai ismerték el, azoknak pedig önkormányzatuk van, így tehát ő nem avat-

kozhatik bele a dologba. Nicolaiscu többségi képviselő a népegészségügy érdekében kéri, kötelezzék a házasságkötőket orvosi vizsgálatra s annak bizonyítására, hogy egészségesek.

Ezután áttértek a napirendre, amelyen a felirati javaslat vitáját folytatták.

A SZENÁTUSBAN
Ilescu alelnök bejelent, hogy Oanea naszódmegei szenátor mentelmi jogának felfüggesztését kérte, tekintettel arra, hogy a kolozsvári törvényszéken per van ellene folyamatban felségsejtés miatt.

A válaszfelirat vitájában Filipescu Grigore az ország külpolitikájával kapcsolatban azt fejtegette, hogy a román-olasz barátság mindaddig nem lehet megbízható, amíg Olaszország el nem áll a revíziós törekvések támogatásától. Romániának hién ki kell tartania Franciaország mellett.

UJABB KIHALLGATÁSOK
A király kedden délután kihallgatáson fogadta Tatarescu miniszterelnököt, majd vendégül látta ebédre is. Délután 5 órakor Lupu volt audiencián.

Maniu kedden reggel Kolozsvárra érkezett s délután már vissza is utazott a fővárosba, hogy résztvegyen pártja szerdán délelőtt kezdődő elnöki tanácsülésén.

14 autóbustulajdonos peres hadjárata Kolozsvár városa ellen

Kolozsvár, december 5.

Kolozsvár városa 36 millió per előtt áll.

Turós István autóbustulajdonos kezdte el azt a persorozatát, amelyből nem lehetetlen, hogy peralvára lesz. Turóstól a város megvonta az autóbust engedélyt, bár szabályszerű szerződése volt. A revíziós bizottság, a központi revíziós bizottság, sőt a belügyminisztérium is igazat adott Turós Istvánnak és elismerte, hogy a város jogtalanul járt el. A belügyminisztérium utasította is a várost, hogy adjon vissza az engedélyt. Ez meg is történt, de csak formailag, mert a koncessziót közben „politikai okból” kiadták. Egyetlen napig járathatta kocsiját Turós az évekig húzódott per után, mikor a város a rendőrség közlekedési ügyosztálya

utján újra bevonatta az engedélyt, azon a címen, hogy nem tett eleget a közlekedési szabályrendeletnek. Turós István most ügyvédje útján beperelte a várost.

1927-ig visszamenőleg napi 1200 lej kártérítést kér, ami közel hárommillió lejes összegnek felel meg.

Turós lépését még tizenhárom autóbustulajdonos követni, úgyhogy Kolozsvár városa könnyen nagyarányú kártérítési pernek nézhet elébe.

Papen bécsi német követ hirtelen hazautazott

Bécs, december 5.

Papen bécsi német követ hirtelen hazautazott Berlinbe. Jelentések szerint utja célja az, hogy sürgős gazdasági megbeszéléseket folytasson Schacht doktorral, a német Birodalmi Bank elnökével.

Uj tözsdepalota épül Temesváron

Temesvár, december 5

A temesvári tözsdetanács elhatározta, hogy a belvárosban új tözsdepalotát építtet. Az épület háromemeletes hatalmas palota lesz, s így nagyban hozzájárul a város szépítéséhez.

Osszeültek a jobb- és baloldali értelmű diákok az athéni egyetemen

Athén, december 5.

A görög főváros egyetemén súlyos zavargások törtek ki. A harc a bölcsészeti karon kezdődött, ahol a kommunista értelmű diákság összeshóllalkozott, majd összeverekedett a konzervatív felfogásúak csoportjaival. A harc úgy elmérgesedett, hogy a rendőrségnek is közbe kellett lépnie. A verekezésben egy rendőr és 50 diák megsebesült.

A hatóságok erőteljes vizsgálatot indítottak s addig is három napra beszüntették a bölcsészeti kar előadásait. Az izgalom egyébként az egész egyetemen nagy s nem lehetetlen, hogy az előadások a többi szakon is megszűnnek egy időre, amíg a nyugalmat sikerül helyreállítani.

LEGUJABB

OROSZORSZÁGBÓL

Londonba érkez, nagyrészt magánjelentések szerint, Stalin szörnyű terrortól állt bosszút legjobb barátjának és bizalmasának, Kirovnek meggyilkolása miatt. Az ellenforradalmárok felkutatása és elnyomása az egész országban megkezdődött, de szigorú, sőt könyörtelen eljárás alá vették azokat a szovjethatóságokat is, amelyek bármilyen vonatkozásban felelőssé tehetőek. A G. P. Ű. két vezetőjét bebörtönözték, a leningrádi rendőrség összes tisztjeit elcsapták, az államügyészség egész személyzetét kicserélték.

A CSERNOVICI egyetem több ezer főnyi hallgatója kedden reggel sztrájkba lépett. A sztrájk, amely most már csak a karácsonyi szünet kezdetéig, azaz mindössze néhány napig tarthat, tiltakozás a túl magas illetékek és vizsgadíjak miatt.

A SEMMITŐSZEK

egyik tanácsa kedden tárgyalta a Precup-féle összeesküvés polgári vádlottjainak fellebbezését. A védelem képviselői azt fejtegették, hogy az ostromállapot alkotmányellenes. A Semmitőszék tanács elutasította a fellebbezést, a három 10-10 évre elítelt pogári vádlott büntetése azonban még így sem tekinthető véglegesnek, mert a Semmitőszék összes tanácsainak tildeben fog dönteni végső fokon az ostromállapot alkotmányossága kérdésében.

A LEJ KÜLFÖLDÖN

Budapest 342-346, Berlin 2488-2492, Bécs 287-291, Prága 1715-1745, London 469.

A LOSANGELESI TÖRVÉNYSZEK

elfogató parancsot adott ki Fedák Sári híres magyar színész ellen. Az elfogató parancs azzal a házassági botrányval kapcsolatos, amely Aknay Vilma és Vajda Ernő között keletkezett. Aknay megszegett házassági ígért címén indított pert Vajda Ernő ellen s keresetét Fedák Sári esküjére alapozta, aki megesküdött, hogy Aknay Vajda hívására utazott ki Amerikába. Most aztán több bizonyíték merült fel arra, hogy Fedák Sári hamisan esküdött s a törvényszék ezért adta ki az elfogató parancsot ellene.

MARCHANDO FRANCIA KERESKEDELMI MINISZTER

kedden Moszkvába érkezett. A francia miniszter látogatása azokkal a kereskedelmi tárgyalásokkal van összefüggésben, amelyek a terv szerint a közeljövőben megindulnak a két állam között.

AZ EGYESULT ALLAMOK

több genfi jelentés szerint, nagy hajlandóságot mutat arra, hogy belépjen a Népszövetségbe. A szándékot az a felelő viszony magyarázza, amely Japán és Amerika között újra kitört.

KÖZKEGYELEM LESZ MAGYARORSZÁGON

március elsején, Horthy Miklós kormányzóvá váló választásának 15-ik évfordulóján. Karácsonyra csak mintegy 200 ember részesül kegyelemben.

BILGERI GYÖRGY

az Alpok híres simestere, siezés közben elesett és súlyos belső sérüléseibe belehalt.

HIREK

CSUDA, CSUDA

Nem bánom, ha megvernek is, én megmondom, én utálom a repülőgépet.

Mindenki csudának tarthatja a repülőgépet, én nem tartom csudának. Lehet az a legnagyobb sikere az emberi energiának, a legfényesebb dicsősége az ember eszének és ügyességének, de csudának nem csuda. Teknika, tehetség, szorgalom, eredmény, győzelem. Minden, csak nem csuda.

Nem mondom, magamnak is jól esik repülőgépen ülni. Élezem a levegőt, élvezem a lenn göngyölödő mezőket, a hajladozó hegyeket, az alaprajzzá tisztuló város és élezem, fenekellenül élvezem a szabadságot, amit mint földhöz ragasztott féreg lóptam, raboltam, mikor odafenn keringhetek a hig végtelenségben. Hanem mikor idelejt járok a két lábamon s a repülőgép a fejem felett hörög, akkor nem szeretem a repülőgépet, unalmasnak találom, sőt utálom.

Az égbe a felhő való, meg a csillag, meg a szívdarvány, meg a szálló madár való az égbe. A hitem való az égbe, az álmom, a költészetem. Pihenni, merengeni, gyógyulni meg álmélkodni küldöm a tekintetemet fölfelé. Az örök titokért, az örök csudáért emelem föl a fejemet, az örök szépségért. A technika nem való a felhők meg a csillagok területére. Az a dermedt szárnyu, rotyogó, benzinfüstöt eresztő gépmadár nem illik a villámok meg a sasok, vadlibák, fecskék közé. A repülőgép fájdalmas csunyaság a legistenibb szépségek mennyezelén.

Utáltam a repülőgépet, nagyon is utáltam azt a gépet, amelyik ma déltájban körözött felettem. Sétának eredtem, a csendnek adtam a fületem, a gondolatomat, a lelkeket.

Csuda ez a fa, ez a tölgyfa például, aki sugár egyenesen felszökött a gyep földjéből, aki itt áll, akinek a fáját nem fakeskedő cég szállította, akinek a kergét semmiféle gyáros elő nem állította, azt a kergét iparos rá nem ragasztotta a testére, és ő nem véste a kéreg finom járatait, se az águkat ezen a tölgyfán nem rajzolta elő rajztanár, se a lombzatot meg nem tervezte festő, se a levelet selyemgyár vagy bőrgyár nem állította elő.

Ez a csuda. Tudván tudom, hogy a levél nem azért esik le, mert a szél lefújja. Nem is azért száll le az ágról, mintha megunt volna az életét. Mintha megunt volna az oda-kötöttségét és megkivánta volna a békák ugrádozó földi szabadságát. Tudom, hogy a tölgy törzsének a belső erői tolják le az ágról a levelet, mert az a levél a tüdeje, mája, epéje a fatestnek s leszolgálta a maga idejét, szabadulni kell attól a levéltől az egészséges fának. A rozsdá, meg a pirosság, meg a sárgaság, barnaság nem a bánatnak, meg nem az öregedésnek a divatszínai, nem, az őszi színeket a levél arcán a méz, meg a kova, meg a szén salakjai idézik elő. De csuda az a szín, hogy az megjelent, hogy az itt mutatkozik a szem előtt, hogy az a szín a világteremtődés homályaiban megáldomódott valaha, meg hogy megáldomódott az a pegyi folyamat az emésztő levél pékonyka testében, hogy van levél és őszi és levelesés, az a csuda, a csuda.

Persze, a leggyengédebb szellő is könnyen lekopja az elerőtlenített levelet. De szellő nélkül is lebukfencezik egy-egy percben, a maga percében, a falevél. Olyan pézgetes, olyan titkos, olyan szentéges szép az, mikor a levél ilyen tökéletes csend és nyugalom közepette elbucsuzik az ágától s elkezd a föld felé szállani, mint a pillangó, kit csak lefele visz a gondolata, szíveszándéka.

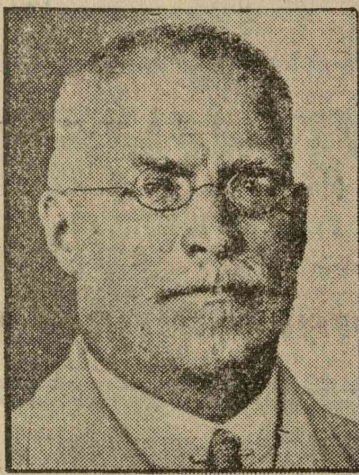
Allok, állok mondom, látom, egy bőrnalmaszin tölgylevél lendül, lebeg lefelé, előrefelé a sétatúra. Olyan érzékelhetetlen finom, finom kis reszelő, suroló neszt teszen, olyan halknál halkabb torokköszörülésfelét a levél, mikor rézsut jön s az élével az érdes földet éri s azután szépen elhasal. Ezt a panaszkodó s köszönő levélhangzalat készült a fülem fölvenni, ezt a hangocskát vártam, vártam szerelmesen, mikor hirtelen krárogni, korogni, hörögni kezdett odafent a hivatlan repülőgép.

Sz.

— Tordamegyei hírek. Óriási tűz pusztított Körömend községben. Eddig még kiderítetlen okokból kigyulladt Kiss Pál kövendi gazdálkodó telke. A tűz pillanatok alatt nagy erővel terjedt szét. Mivel a helyi önkéntes tűzoltóság legkésőbbesettebb erőfeszítése is kivesnek bizonyult az elemi erővel tomboló lángoszlopokkal szemben, sürgősen segítségül hívták a szomszédos várfalvai és sinfalvai tűzoltóságot. Az egyesült tűzoltóság Simon József várfalvai parancsnok vezetésével végül is lokalizálta a tüzet. A kár így is óriási. A vizsgálat megindult.

Amikor hangos filmet látunk és hallunk, nem is gondolunk rá, hogy a hangosfilm össze-vissza öt esztendeje gyönyörködött bennünk általánosabb mértékben és ezelőtt öt évvel még nagy jóslatok történtek arról, hogy a hangosfilm teljesen meg fog bukni. Ma pedig néma filmet úgyis elől nem is látni, ha mégis látunk valahol, nevetésre fakadunk. Mert hogy az emberek szájukat mozgassák anélkül, hogy hang jönne ki, teljesen primitívnek tetszik előttünk. Hogy azonban mit fejlődött a hangosfilm technikája, a műszaki adatokból látjuk. Kezdetben a hatszáznévnyi mozi számára olyan nagy erősítő-szerekkel kellett, hogy az felért az ember magasságával. Az akkori hangosfilm-készülék súlya hatszáz kilogramm volt. Ma egy ugyanakkora mozi számára az erősítő mindössze harminchárom kilogrammot nyom és száz négyzetcentiméter helyen elfér. Kezdetben a készülékek 150–4000 rezgést közvetítettek másodpercenként, ma pedig ötvenöt nyolcezer rezgésig képesek dolgozni másodpercenként, ami annyit jelent, hogy vissza tudnak adni minden hangot, amit a hallgatók füle felfoghat. Kezdetben husz kiszolgálási mozdulat kellett ugyanahhoz, amit ma három fogással el lehet érni. Az első készülékek 0.9 kilowatt áramot fogyasztottak, míg a mostaniak csak 0.1 kilowattot. Annyit jelent tehát ez, hogy a mai hangosfilmkészülék üzemeltetése kilencszerte kevesebb áramba kerül. A technika haladásának ütemét ezek a példák a legkitűnőbbben bizonyítják, hiszen mindössze csak öt esztendőről van szó.

OTTO GROSSER,

a prágai német egyetem rektora, az egyetemi zálogásokra való tekintettel állásáról lemondott, hogy ezzel, mint ő maga mondta — az egyetem sokszáz éves történelmében egy kivételként ritka pillanatot rögzítsen le.

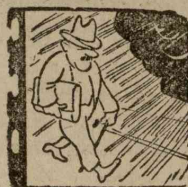
— Tüntető mókokat ítél el a kolozsvári törvényszék. Tudósítónk jelenti: Mult év júliusában történt Aranyosbányán: néhány mőc Siancu kapitány mellett tüntetni kezdett, majd a kivonult csendőröknek is ellenszembőltek. Nehezen sikerült helyreállítani a rendet, miközben többen a csendőröket szidalmazták. Hatóság elleni erőszak címén indult eljárás Oneti György, Harda Tódor és Lat Péter ellen, akiket most a kolozsvári törvényszék 15–15 napi fogházra ítél.

— A bűnözők sok pénzbe kerülnek az államnak. Az Egyesült Államokban 1933-ban nem kevesebb, mint 15 milliárd dollárt költöttek a bűnözők üldözésére, bebörtönzésére, perekre stb., s a nagyiparosok még többet, vagy 15 milliárdot fizettek a zsarolóknak. A bünesetek lajstroma 1933-ról a következő: 12000 gyilkosság, 3000 elrablás és 100.000 orvátmadás, 50 ezer rablás és 40.000 tolvajlás. 1900 óta a gyilkosságok száma az USA-ban 35 százalékkal, a börtönlakóknak száma pedig 50 százalékkal növekedett. Azt mondják, hogy vagy 12 ezer gyilkos van szabadlábon az országban és vagy 400 ezer ember él a betörésekből és rablásokból.

— Beléhalt a részeg vendég a kishátsba. Nagykárolyból jelenti: A Ferdinánd-ut járókelői a késő esti órákban középkori férfi holttestét találták a László vendéglő előtt. A hulla fején seb tátongott, melyből szivárgott a vér. Zsebében talált irataiból megállapították, hogy Csekmar József 38 éves munkással azonos az utca halottja. A helyszínen megjelent rendőrség nyomozása rövidesen tisztázta a rejtélyesnek látszó haláleset előzményeit. Csekman, akit kötekező embernek ismertek, részegen érkezett a László-kocsmába, ahol mindenáron verekedést akart kezdeni. László István kocsmáros, hogy elejét vegye a könnyűen véreessé válható verekezésnek, kidobta az izgága férfit. Csekman olyan

s alapos okok vannak arra a feltevésre, hogy a tüzet gyújtogatás okozta. — A „Sonametán” gáztársaság óriási propagandát fejt ki a gázfogyasztás érdekében. Écélből reklámcédulákat szórattak szét, amelyen kiemelik a gázgők előnyeit a fagyasztással szemben és legnyomósabb érvek felsorolják azon tűzifa kereskedők névsorát, akik vizet prédikálnak és bort isznak, illetve gázt fogyasztanak, mint faraktárosok. Ehhez tényleg nem szükséges más kommentár, ámbár az ellenérvekből is van bőven raktáron. A legjobb reklám mégis az volna, ha le szállítanák a gáz árát.

ABLAK

IDŐJÁRASJELENTÉS. A budapesti időjárásjelentő intézet jelentése szerint déli-délnyugati légáramlás várható. Sok helyen köd lesz, majd eső és havas eső. A hőmérséklet emelkedik.

— Nem kövér — csak csempész... Szatmárról jelenti: Humoros csempészéset történt Szatmáron. Kedd reggel fel-tűnő kövér gyanus férfit szőlített igazolásra a rendőr. A rendőrségre kísérték, ahol Herskovits Ignácnak mondotta magát. A motozás meglepő eredménnyel végződött. A kövér férfi pillanatok alatt „meg-sóványodott”: tizenkét finom téli gyapjinholmi, testére kötözött sok selyemruha, sőt hócipő és sárcipő is került le testéről. Bevallotta, hogy Csehszlovákiából csempészett.

Letartóztatták az izgatott futballdrukkert, aki megsérlette a rendőrtisztet

Kolozsvár, december 5. A hétfő délutáni Ripensia—Universita tea mérkőzésen, miközben a főleg egyetemi hallgatókból álló közönség hangos zajongással biztatta csapatát, Veres György diák szóváltásba keveredett Marpozan komisszárral. A rendőrtiszt az egyetemi hallgató egyes kijelentéseit sértőnek találta és letartóztatta az egyetemi hallgatót. Veres Györgyöt kedden a déli órákban helyezték szabadlábra, az ügyben felvett jegyzőkönyvet az ostromállapotra való tekintettel a hadbíróságra tették át.

Egy tál lencséért adták el az aradi villanyépítés koncesszióját?

Arad, december 5. Rendkívül érdekes fellelkezést terjesztett a temesvári helyi közigazgatási felülvizsgálati bizottsághoz dr. Botiuc Elek volt aradi nemzeti-parasztpárti polgármesterrel az élen több aradi polgár. A fellebbezést a városnak a villamosüzemmel megkötendő új, 1929 január elsejéig szóló szerződése ellen adták be.

A villanygyárral kötendő új szerződés ugyanis igen érelyes ellenzést váltott ki és felmerültek már olyan hangok is, amelyek határozottan állítják, hogy a most megkötés alatt álló szerződés egyáltalában nem előnyös a város közönségének szempontjából. A most lejáróban levő megállapodás eszerint ézerszer jobb és előnyösebb volt a készülő újnál. Főképpen azt hangoztatják ellenzők körökben, hogy a most lejáróban levő szerződés éppen lejártával kapcsolatosan olyan helyzeti előnyöket biztosít a város számára, amelyet kihasználatalanul hagyni vétek és amelyeket — állapítják meg — igenis kihasználatalanul hagytak az új megállapodás összeállításánál.

(*) H. G. Wells önéletrajza. Egy nagy élet története, egy nagy elme gondolatai, egy nagy lélek titkai. Ára vászonkötésben 144 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

Előnyös gyomorlajtás, gyomorgörés, savanyú felbőgőgés, gyomorgörés, puffadttság stb. ellenes gyógyszer a

SALVACID

Túl-zsíros, nehezen emészthető ételek, romlott hús, romlott tészta, éretlen vagy romlott gyümölcstől származó gyomorrontások eseteiben óránként vegyünk be 2–3 szemet mindaddig, míg a panaszok (gyomorgörés, hányás, bevont nyelv, rossz szajiz) megszűnnek.

Eredeti üveg Lei 150—

Kis tubus Lei 50—

Gyors és biztos hatás.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Megindult az üzlet és javulnak a gabonaárak

Az argentinai tengerit az Egyesült Államok veszik fel — A rossz kanadai és ausztráliai termés miatt megszilárdult a nemzetközi búzapiac is — Kiviteli prémiumokat ígér a kormány a gabonaexportőröknek

Bukarest, december 5.

A gabonapiac legnagyobb eseménye az elmúlt heten az a hír volt, hogy az Északamerikai Egyesült Államok tízezer vagon tengeri vásároltak Argentínából. Ez azt jelenti, hogy az argentinai tengeri ezidén nem fogja elárasztani az európai piacokat, ahová jelenleg hetenként 25.000 tonna tengerit hajóznak be. Erre a hírre

komoly áremelkedési mozgalom indult meg az európai piacokon, amely nem állott meg a tengerinél, hanem kihatott a többi gabonafélére is.

Hasonló a helyzet a búzáé is, miután a kanadai terméseredmények nem nagyon kedvezők és emiatt az egész világon élénk kereslet indult meg búzában, különösen amióta közismertté vált, hogy az ausztráliai búzatermés is tönkrement a szárazság és a rozsdá következtében, amely 50 millió bushelnyi defecitet okozott az előirányzatokhoz szemben. A szilárduló irányzat felénkítette az üzleti tevékenységet is. Rotterdamban a buza mászásként 3 holland forintból 3.10-re emelkedett, azonnali szállításra, míg 1935. májusi határidőre ugyanilyen arányú az emelkedés. Tengeriben prompt áruért 3.50 forintot fizetnek a multheti 3.32 forinttal szemben.

Hamburgban a dunai tengeri és árpa, valamint a Plata-áru közötti 100 kióntként 0.85 hollandi forintot árkülönbözet megszűnt.

Dunai Galfox-tengeriért decemberi szállításra 3.80 holland forint, míg a délamerikai árut 3.67 és féllel jegyzik, tehát már csak 13 centtel olcsóbb, holott még hat héttel ezelőtt is egy egész holland forint volt a diszparitás. Bécsben és Budapesten az irányzat tartott és az árak most kezdnek hozzáigazodni a nyugati tőzsdék jegyzéséhez.

A romániai gabonapiacra is megélt a hangulat az elmúlt hét második felében, ha az irányzat nem is volt egyenes. Jellemző a piac szervezetenlenségére, hogy mialatt Konstancában a tengeri és árpa már november 29-én barátságosabb volt, másnap pedig a tőzsde határozottan szilárd volt, Brailában pedig a tengeri szilárdult meg 29-én, ugyanakkor a galaci piacon a rozs vagononként 2000, a buza 1000 lejfel visszasett és az árpa is ellanyult, illetve még gyengébb lett, mint azelőtt.

Hónapokig tartó inaktivitás után az üzlet mindenesetre megélt és egyetlen napon 1000—1500 vagon tengerit adtak el azonnali berakodásra.

Osztárak számlára több, mint 200 vagon tengerit vásároltak és ami érdekesebb, újra megjelent a piacon vevőként Anglia. Jobb árakat kínál, mint a többi vevő. Miután a száritőkeemencék száma megszorodott, nyers áru már alig kerül a piacra, viszont a száritőkből kikerült 16—16.5 százalékos nyirkosságu tengeri jobb minőségű, mint a szerb tengeri és jobb árakat is fizetnek érte. Konstancában a hét elején az exportképes száraz tengeriért 17.500—18.000 lej fizettek, a hét végén 19.500—20.000 lej, míg a gyengébb minőségeket 14.750—15.000 lej helyett 16.500—17.000 lej. Brailában a régi tengeri ára 17.750 lejfel 19.000—20.000 lejre, exportképes új áruért 21.500—22.000 lej fizetnek, a jó minőségű új tengeri ára 16.500 lejfel feljavult 18.000—18.500 lejre. A galaci piacon az áremelkedés nem tartott lépést a másik két kikötővárossal és jó tengeriért 17—19.000 lej fizettek csupán.

Búzában most is elég erős kínálat van és a gabonakormánybiztosság eddig még nem kezdte meg az intervenciók vásárlásait. Az árpa valamivel szilárdabb és 43—46—47.000 lej között váltakozik. Az árpa iránt lanyult a kereslet, viszont a kínálat is tartózkodó. Konstancában az árpa ára 24.000 lejfel 25.000—25.875 lejfel emelkedett. Brailában 24.500—25.000 lej az árpa de egyes tételekért 27.600 lej fizettek. Galacon a hét eleji 24.250 lejfel az árpa felment 26.100 lejre, de a hét végére megint lecsett 23.375—24.500 lejre. Zabért Konstancán 24.000—25.000 lej fizettek hét elején, majd 26.000—27.000 lej, Brailában 27—30.000 lej, Galacon pedig 27.500—28.000 lejfel 29—30.000 lejre szilárdult a zab. A rozs ára 33.000 lejfel

ról 31.000 lejre esett vissza Galacon.

A bab is jobb árakat ért el a múlt héten. Konstancában az erdélyi bab 32.500—33.000 lejfel 34—35.000 lejre szilárdult, a közönséges regáti bab 29.000—30.000 lejfel 31—32.000 lejre, míg tarkababért 36.000 lej fizettek Brailában és Galacon a közönséges bab ára 27—28.000 lej körül van, kerekded áruért 29—31.000 lej fizetnek, tarka babért 32—34 ezer lej. A köles ára Konstancában előbb 28.500—30.000 lejfel 39—40.000 lejre ment fel, azután visszaesett 35.750—36.000 lejre, Brailában 36—37.000 lejbe került. Az olajmagvak piacán a tavaszi repce 37.000 lejfel 40.000 lejre drágult, a vadrepce ára 24—24.500 lej, a lenmag tőzsdéi jegyzése 59.000 lej, de a termelőknél meg lehet kapni 48—51.000 lejért. A kendermag ára változatlanul 30.250 lej, a napraforgóé 29.000 lej, a napraforgópogácsaé 26—26.500 lej.

Sokat remél a gabonapiac a kormány azon elhatározásától, hogy az első kategóriába tartozó exportárúknál, tehát a gabonánál is fog

prémiumokat adni. De még nem találták meg a megfelelő formát, mint ahogy az egész kiviteli rendszer még nem alakult ki véglegesen.

A gabonakereskedők szerint legalább 25 százalékos prémiumra van szükség, hogy a gazdáknak megfelelőbb árakat tudjanak fizetni.

Az utolsó négy hét alatt, amikor a kiviteli rendszer bizonytalansága miatt az export majdnem teljesen szünetelt, a termelők által elért árak pontosan 25 százalékkal estek vissza, holott ugyanakkor külföldön alig volt változás a gabonaárakban. És most is, hogy a külföldi irányzat megszilárdult, a romániai piac azért nem eszmélt meg megfelelően ezt a fordulatot, mert az exportőrök még mindig nem tudják, hogy milyen alapon kalkuláljanak. Amint a kiviteli rezsim végleges formát kap és a kormány megállapítja az exportprémiumokat, a várható fokozottabb üzleti tevékenységgel egyidejűleg a gabonaárak erősebb javulásával lehet számolni.

Erős küzdelem folyik a besztencenászódi határörvidék erdősegeinek kitermeléséért

Üzlet és politika áll a szembenálló csoportok mögött

Bukarest, december 5.

A besztencenászódi román határörvidék erdősegeinek kitermelése ismét napirendre került, miután a „Regna” néven évekig létezett kitermelővállalat gazdálkodása halálán deficitel zárult, holott a termelés megszakítás nélkül folyt ezekben az erdősegekben. Mint mindig, ezuttal is különböző politikai és vagyonszerzési ambíciók kerültek szembe egymással és háromféle irányban keresi a megoldást. A nagyszabású üzlet elnyerésének legvalószínűbb jelöltje a „Conifera” céggel már régebben megalakított részvénytársaság, amelyben a bukovinai Anhauch-család vállalt nagyobb érdeklődést. Ez a cég el is érte már, hogy minisztertanácsi határozattal a kormány szövetkezeti társaságot létesített a grancsár-erdők kitermelésére és ez a szövetkezet a „Conifera”-céggel készült megállapodást létesíteni.

A minisztertanácsi döntés ellen azonban két oldalról is megindult a közbenjárás. Egyfelől besztencenászódi politikusok interponálnak szakadatlanul a földművelésügyi minisztériumnál, hogy ne adja „zsúdokézre” a határörvidéki erdősegeket, még ha abból végre az érdekelt 44 község lakosságának haszna is lesz. Ez a csoport a Banca Națională, vagy a Központi Szövetkezeti Bank finanszírozása mellett kívánja az erdősegeket kitermelni, holott ez a megoldás ma szinte leküzdhetetlen akadályokba ütközik. Egy másik csoport azt szeretné, ha az állam maga venné át a CAPS útján a besztencenászódi közbirtokossági erdők kitermelését, a mikor a CAPS a saját erdőüzemeit sem tudja fenntartani, csak állandó kölcsönök felvételével. Van azután még egy csoport, amely egyszerűen a régi „Regna” visszaállítását kéri, ami azt jelentené, hogy sem az államnak, sem a 44 községnek nem lenne valószínűs beleszólása az ügyek vezetésébe és visszahozná a régi gazdálkodást, amely több mint 100 millió deficitet dolgozott össze néhány év alatt.

Hír szerint, a kormány bizottságot készült kiküldeni Naszódra és összehívatta a 44 község közbirtokosságát, hogy az döntse el, milyen alapon kívánja a tulajdonát képező erdősegek kitermelését folytatni.

Három év — 4½ milliárd

A krízis, amely megskalpolta a részvénytársaságok alaptőkéjét

Bukarest, december 5.

A gazdasági krízis idején immobilizált tőkék, ha bátorítatlanul és lassú tempóban is, kezdenek ismét gyümölcsözést keresni és miután az építkezések terén a fokozódó lakásbőség miatt bizonytalanná lett a rentabilitás, a heberő tőke inkább új kereskedelmi és ipari vállalkozásokban keres elhelyezést. Ezzel kapcsolatban a kereskedelemügyi minisztérium tanulmányi osztálya nagyon érdekes adatokat gyűjtött össze arról, hogy mit csinált a vállalkozási tőke a krízis ideje alatt és azóta. A gazdasági válság tulajdonképpen 1929 októberében lett általánossá, mégis Romániában csak 1931 májusában vált érezhe-

tővé a kihatása, amikor megindultak a bankbukások és a takarékosági tőkék menekülése. A tőketartalékok eltűnése megakasztotta az üzleti életet és a vállalkozási kedő eltűnése következtében kihatott az új vállalatok alapítására és a meglevő cégek tőkeszaporítására is.

MEGRITKULNAK AZ ÚJ ALAPÍTÁSOK

A megközelítő pontosságu hivatalos adatok szerint 1930-ban havonta átlag 2306 millió lej fektettek be új vállalatok alakításába, ebből bankokra jut 15.5 millió, iparvállalatokra 181.4 millió, kereskedelmi vállalatokra 29.1 millió és más

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gy-gyszer influenza, migrén idegzsák, stb., ellen Csakis eredet csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével elitott 2 kapszula tartalmát van.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

cégekre 4.6 millió. A következő évben az új tőkebefektetések havi átlaga 149.6 millióra esett vissza, amiből 60 milliót bankokba, 33.8 milliót iparvállalatokba, 24 milliót kereskedelmi cégekbe és 31.8 milliót más vállalkozásba fektettek. Az igazi krízis kihatásai csak 1932-ben mutatkoztak teljességükben, amikor a havi befektetések átlaga 36.9 millióra zuhant. Ebben az évben új bankok alapítására havonta mindössze 100 ezer lej fordítottak, új iparvállalatokra 159 milliót, új kereskedelmi vállalatokra 13.3 milliót és más cégekre 7.6 milliót. Miután a bankokba oda nem vesztett takarékosági tőke visszavonult minden tevékenységtől, csak természetes, hogy 1933-ban tovább romlott a helyzet az új alapítások tekintetében és a havi átlag lement 25.6 millióra, amiből 4.7 millió jutott bankokra, 10.6 millió iparvállalatokra, 12.7 millió kereskedelmi vállalatokra és 2.1 millió lej más üzleti alapításokra.

Erre az évre, amelyben a gazdasági krízis némiképpen enyhült, csak 8 hónapra vannak adatai a hivatalos statisztikának, de ezek az adatok annál érdekesebbek. Kiderül ebből, hogy júliusig a bankalapítások terén egyetlen új alapítás nem történt, ugyszintén a vegyes vállalatok terén is szünetelt a tőke elhelyezkedés keresése. Csak júliusban történt, hogy váratlanul 15 millió lejjel új bankok létesültek és 500 ezer lejjel más vállalat. Ezzel szemben az iparvállalatok és kereskedelmi cégek alapítása terén határozott javulás mutatkozik. Januárban az új ipari vállalatok 9.7 millió lej feltek fel, a kereskedelmi vállalatok 6.2 milliót, februárban az ipar 2.6, a kereskedelem 6 milliót, márciusban az ipari vállalatok 4.5, a kereskedelmi vállalatok 19.2 milliót vettek igénybe. Még áprilisban is lassú a tőke megmozdulása és az iparban alig 2 millió lej, a kereskedelemben 15 millió lej talál elhelyezkedést. Májusban hirtelen fellendülés állott be ezen a téren és 24.9 milliót fordítottak új iparvállalatok és 15.5 milliót új kereskedelmi cégek alapításába. Június valamivel gyengébb volt, de még ekkor is az iparba 16.6, a kereskedelembe 10 millió lej tőke vonult be új alapítások formájában. Júliusban, amikor a bankok váratlanul megint kezdenek szerepelni az új alapítások között, egyetlen új iparvállalat sem jött létre, viszont a kereskedelemben is csak 8.8 millió lej talált elhelyezkedésre. Az augusztusi adatok még kedvezőtlenebbek, mert iparvállalatok alapítására mindössze 2.7 millió, kereskedelmi vállalatok létesítésére 6 millió lej akadt.

Ha a havi átlagokat összeadjuk, akkor kitűnik, hogy 1930-ban még 2767.2 millió lej fektettek be új alapításokba és pedig bankokba 186 milliót, iparvállalatokba 2126.8 milliót, kereskedelmi vállalatokba 549.2 milliót és egyéb alapításokba 55.2 milliót. 1931-ben az összes új alapításokba befektetett tőke 1795.2 milliót tett ki, amiből bankokba 720 milliót, iparvállalatokba 1405.6 milliót, kereskedelmi vállalatokba 288 milliót, más vállalkozásba 381.6 milliót investáltak. A rákövetkező évben az összes új befektetések 442.8 milliót tettek ki és pedig bankoknál 1.2 milliót, iparvállalatoknál 190.8 milliót, kereskedelmi vállalatoknál 159.6 milliót, más cégeknél 91.2 milliót. Tavaly egész évben az új alapításokba befektetett tőke 307.2 millióra ugrott, amiből az iparban 127.2 millió, bankoknál 56.4 millió, kereskedelmi vállalatokba 152.4 millió és más vállalkozásokban 25.2 millió jutott elhe-

lyezkedésre. Ebben az évben 8 hónap alatt összesen 165.2 milliót fektettek új alapításokba és ebből bankokra jut 15 millió, iparvállalatokra 53 millió, kereskedelmi vállalatokra 86.7 millió és egyéb alapításokra 500 ezer lej.

Az új alapítások terén tehát a legnagyobb visszaesés az ipari alapításoknál mutatkozik, amelyek havi átlaga az 1930. évi 181.4 millióról 1933-ban havi 10.6 millió lejt ment vissza. Viszont a hitelviszonyok leginkább a bankalapítások hiányában mutatkozik, ami természetes is, mert a takarékosági tőke ezen a fronton szembefordult a legérzékenyebb veszteségeket.

AZ ALAPTŐKEEMELÉSEK VISZ-SZAESESE

Nem kevésbé érdekesebb a tőkeemelésekre vonatkozó statisztika, amely azt mutatja, hogy milyen kihatással volt a gazdasági válság a már előbb létesült vállalatokra. A hivatalos adatok szerint 1930-ban összesen 1748 millió lejt fordítottak alapítványra (havi átlag 229 millió), amiből a bankokra jutott 171.6 millió, az iparvállalatokra 1209.6 millió, a kereskedelmi cégekre 258 millió és más vállalatokra 106.8 millió. Ebben az évben a havi átlagos tőkeemelés a bankoknál 14.3, az iparban 184.3, a kereskedelemben 21.5 és a többi részvényszerűségeknél 8.9 millió volt. Az 1931. évi nagy összeroppanás ezen a téren is erősen éreztette a hatását és az egész évi alapítványi összege lezuhan 720 millióra, (a havi átlag 60 millióra), amiből a bankoké 88.8 (havi átlag 7.4) millió, az iparé 406.8 (havi átlag 33.9) millió, a kereskedelemé 198 (havi átlag 16.5) és az egyéb vállalatoké 26.4 (havi átlag 2.2) millió. A legrosszabb év a tőkeemelés szempontjából kétségtelenül 1932 volt, amikor összesen 207.6 milliót fordítottak csupán tőkeemelésre (havi átlag 17.3 millió). Ebből a bankoké 28.8 (havi átlag 2.4) milliót, az iparvállalatoké 105.6 (havi átlagban 8.8) milliót, a kereskedelmi részvényszerűségeké 45.6 (havi átlagban 3.8) milliót, a más vállalatoké 33.6 (havi átlagban 2.8) milliót vettek igénybe. Valamennyire javult a helyzet 1933-ban az iparnál és a kereskedelemnél. Ebben az évben a végrehajtott tőkeemelések összege 261.6 millióra emelkedett (havi átlag 21.8 millió), vagyis 54 millióval az előző évvel szemben. A bankok azonban ebből mindössze 7.2 (havi átlagban 0.6) milliót kaptak, az egyéb vállalatok pedig egyáltalán nem emeltek alapítványt, míg az iparban 211.2 (a havi átlag 17.6) milliót, a kereskedelemben pedig 96 (havi átlagban 8) milliót fordítottak erre a célra.

A rentabilitás hiánya és a bizalmatlanság következtében tehát egészen 1934-ig nemcsak az új alapítások menetét lassította meg, hanem a terjeszkedési politikát is. Csak a kontingentálási és devizanehézségek hoztak új vállalkozási hullámot úgy az iparban, mint a kereskedelemben, a konverzió problémájának a rendezése pedig a bankoknál is. Ez a magyarázata annak, hogy ebben az évben 8 hónap alatt 739.9 millió új tőkét fektettek be alapítványi formájában és biztosra vehető, hogy a szokásos nyári lanyhaság után egészen az év végéig ez a tempó még fokozódott, illetve fokozódni fog. A bankoknál januártól augusztus végéig 25.6, az iparban 689.3, a kereskedelemben 21.5, az egyéb vállalatoknál pedig 3.5 millió lejt fordítottak az alapítványi emelésére, illetve a gyáraknál az üzem kibővítésére. Az ipar tőkeemelési tranzakciói vitathatatlanul a behozatal korlátozásának következménye és ebben a tekintetben a legérősebb hónap július volt, amikor 295.5 millió lejt fordítottak az alapítványi emelésére, (a teljes üzembeviteli tőkebefektetések összege nem ismeretes és nem is szerepel még a mérlegekben sem.) Utána következik február 160.5 millióval, majd január 126 és április 78.5 millióval. A kereskedelem távolról sem tudott lépést tartani az ipar prosperitásával.

VESZTESÉGES ESZTENDŐK

Azt, hogy a krízis ideje alatt mennyire indokolt volt a tőke tartózkodása, élénken illusztrálják a romániai részvényszerűségekre 1930 és 1932 között lezárt mérlegeinek nyereség-veszteség adatai. Ezek szerint 1930-ban a bankok, az ipari, kereskedelmi és más részvényszerűségekre összesen 4.209.1 millió lej nyereséget és 2576.3 millió lej veszteséget mutattak ki, vagyis 1.632.9 millió lej hasznót értek el, ami a részvényszerűségekre alapítottakhoz viszonyítva 3.3 százalékos jövedelmezőséget

jelent. Már ez az alacsony rentabilitás is visszatartja a tőkét a vállalkozástól. Már pedig 1931-ben a helyzet annyira leromlott, hogy a részvényszerűségekre mérlegek 2.616.1 millió nyereséggel szemben 5.299.2 millió veszteséget mutatnak, vagyis 2.683 millió ráfizetést, ami tulajdonképpen sokkal nagyobb, ha figyelembe vesszük, hogy az előző évvel szemben a nyereség visszaesett 1593 millióval és a veszteség 2.722.9 millióval növekedett. És ez a deficit 1932-ben még nagyobb lett. Az ezen évre kimutatott nyereség 1583.8 millió és a veszteség 4.795.5 millió, vagyis a részvényszerűségekre befektetett alapítványokból megint odavesztett 3.211.7 millió lej, va-

gyis a 49.5 milliárd lejre kalkulált országos részvényszerűségekre a krízis három éve alatt 4.261.8 millió lej pusztult el. Ezt az elrejtőzött tőkét kitűnően látták és inkább építkezésekbe menekültek a fel-felmerülő valutáris aggodalmak miatt. De amint a gazdasági konjunktúra megfordult és a kontingentálás bevezetésével a belföldi ipar kedvező helyzetbe jut termékeinek értékesítése tekintetében, 1933-ban duplájára emelkednek a beruházások 1932-vel szemben és 1934-ben talán még nagyobb haladást fognak elérni. A jelek szerint tehát Romániában a pénzkrisis, legalább is ámenetelig, szünetfélben van (b. e.)

SPORT

Mikulásnap hírek

Csütörtökön, december hatodikán

...nem játszhat a NAC a Ripensia ellen — jelentette be a nagyváradi csapat. A két egyület közötti vitás ügy elintézésére ugyanis a nemzeti bajnokság bizottsága ezt a napot jelölte ki barátságos mérkőzésre.

...Ujpest Görögország válogatottjával Athenában, a Kispest, Soroksár, Ujpest vegyes csapat Bulgária válogatottjával játszik Szófiában.

...a vasárnapról elmaradt beszélgetése Karamika—Tricolor Román Kupa mérkőzést csütörtökön játsszák le Nagyváradon.

...lehet, hogy az Universitatea—Juventus mérkőzést is csütörtökön játsszák le Bukarestben.

DÖNTETLEN AZ AUSTRIA MÁSODIK LONDONI MÉRKŐZÉSE

Austria Fulham 1:1 (1:0). Az osztrák csapat, amely első mérkőzésén fényes győzelmet aratott Liverpool válogatottja ellen, kénytelen volt Londonban döntetlennel is megelégedni a másodosztályú Fulhammal.

AMI MEG VASÁRNAP VOLT SZÉKELYUDVARHELY

Hargita—UMTE 2:1 (2:0). Bajnoki mérkőzés. A Hargita első gólját Vári rugta, a második öngólból esett, az UMTE gólját Szalay érte el. Jó bíró Göllner.

Négy fuzióról beszélnek Bécsben. A nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel a legfőbb osztrák sporthatóság felszólította az egyesületeket, hogy szívesen vennék, ha minél több egyesület fuzionálna. Állítólag a következő egyesületek között indultak meg máris tárgyalások: Austria és WAC, Admira és Flo-

ridsdorf, FC Wien és Favoritner, Sportklub és Libertas között.

NEM AZ UNIVERSITATEA, HANEM A RIPENSIA VAN A NEMZETI BAJNOKSÁG ELSŐ OSZTÁLYÁNAK ELEN

1. Ripensia	11	7	2	2	30:18	16
2. Universitatea	10	7	0	3	17:10	14

A prágai tribünzszerencsétlenségénél szerzett sebei meghalt a csehszlovákiai német labdarúgó szövetség elnöke, Paul Heller.

Temesvári pletyka: Dobay elhagyja a Ripensia-t? Temesvárt olyan hírek terjedtek el, hogy Dobay, a Ripensia válogatott jobbcsatársa, a Banatul újonnan alakult proficsapatába lép. Nem lehetetlen azonban, hogy egyelőre ez csak a Banatul óhaja...

Ökölvívás

ERDELYI AMATŐR ÖKÖLVÍVÓ-BAJNOKSÁGAIN

mindössze két egyesület vett részt: a kolozsvári KKASE és a nagyváradi CFR. Az új bajnokok névsora: pehelysúly Tatár KKASE, könnyűsúly Demendi CFR, weltersúly Vlăduț KKASE, középsúly Nagy KKASE, kishézsúly Betus KKASE.

Spacov — Londonban. Spacov, Románia nehézsúlyú profi ökölvívóbajnoka szombaton este Londonban mérkőzik Eddie Pierce dél-afrikai bajnokkal.

Birkózás

A dzsudzsicu Európa-bajnokság Drezdában befejeződött. Az első illyen Európa-bajnokság végeredménye: pehelysúly Stenzel német, könnyűsúly Wittner német, középsúly Lehman német, kisközépsúly Kosch német. A pontversenyt is Németország nyerte.

Tenisz

Crawford legyőzte Perryt Ausztrália bajnok. ságának döntőjében 7:5, 2:6, 6:3, 1:6, 7:5 arányban. Perry közepes formában van, annál jobb Crawford! Női egyesben: 1. Round angol. 2. Westcoat Ausztrália, döntő 6:2, 6:0.

Atlétika

Hihetetlen gyorsasággal fejlődik a délamerikai atlétikai élet: világrekord — hátszéll! Braziliában még vígan versenyeznek, sőt most vannak a versenyszázón derekán. Rio de Janeiroban egyik versenyen szenzációs teljesítmények voltak. Xavier de Almeida 10.2 mp. alatt nyerte a 100 méteres síkfutást. Ideje új világrekord lenne, de nem hitelesíthető, mert erős hátszél volt. Hátszél nélkül is tudhat! Oliveira 722 cm.-t ugrott távolba, Mello 192 cm.-t magasba, Pandiho 49 mp.-re futotta a 400 métert, Colombo 1 p. 55 mp.-re a 800 métert. Castro 409 cm.-t ugrott ruddal, Wenzel 62.35 m.-t dobott gerellyel. Brazília ott lesz a berlini olimpián!

ERDELYI GONDÜZŐ

Brassó, december 5.

Amikor néhány újságíró elhatározta, hogy az „Erdélyi Gondúzó”-t megszerkeztetik és kiadja, érezték, hogy a mai körülmények között nem közönséges dologra vállalkoznak. Különös célja és hivatása van ennek a lapnak és az a meghatározás, hogy hézagpótló, seholsem találóbb, mint éppen ennél a kezdeményezésnél. A tekesport is több ma már, mint szórakozás, a műkedvelő színésznek egyenesen közművelődési jelentősége van, nem is beszélve a dalkulturáról, amelynek a jelentőségét vitatni nem, csak elismerni lehet.

Érzésünk nem mozgott légüres térben. Bizonyítéka ennek az alábbi levél, amelyet kaptunk s amelyet le is közlünk, mert úgy éreztük, hogy becses szolgálatot teszünk vele nemcsak a szervezés alatt álló lapnak, hanem magának a műkedvelő színésznek, dalkulturának és a tekesportnak is.

„Tek

„ERDELYI GONDÜZŐ” szerkesztőségének,

Brassó

Dalárdánk mai összeállításának nagy örömet hozott a Brassói Lapok november 29-iki száma, melyből megtudtuk, hogy szaklap megjelenése van küszöbön, amely új erőforrást kíván nyújtani a dalkulturának és a műkedvelő színésznek.

Sokszor, nagyon sokszor éreztük, hogy valami hiányzik a dalárdák és műkedvelőszínek összeállításáról: valami, aminek az lett volna a hivatottsága, hogy megmutassa az utat, amely az ilyen műveletek figyelmét a törekvésért az általánosan elismert helyes cél felé irányítaná. Ennek a hiánynak az érzete ma megszűnt. Ugy éreztük, hogy ezután nem leszünk egyedül, nem leszünk magunkra hagyva, nem leszünk elszigetelve a többi dalárdák és műkedvelőgárdák munkásságától, hanem velük együtt egy ugyanazon cél felé drága anyanyelvünknek a dal szárnyain és az élő szó erejével való szebbétele felé.

Most már éreztük, hogy a jövőben nem lesz oly nehéz dalárdánk érdeklődését ébren tartani, hiszen lesz egy barátunk, az „Erdélyi Gondúzó”, aki állandóan unszolni fog az előrehaladásra és a munkára.

Azon fáradozunk, hogy ezt a gondolatot lehetőleg minél több dalárda tagunk magáé tegye és megrendelje ezt a számunkra kimondhatatlan értékkel bíró szaklapot. Mi a magunk részéről a dalárda számára ezennel megrendeljük a lapot egy évre.

Isten segedelmét kérjük a lap megindulásához. Munkára fel!

Jód-Ratosnya, 1934 november 29-én.

A jódratosnyai református dalkör elnöksége. Elnök: Szöcs József, vezető: Rápolthy Béla református igazgatótanító.

Előfizetési ára egész évre 220, félévre 120 lej. Egyes szám ára 5 lej. Előfizetéseket és minden, a dalkultura, műkedvelő-színészet és tekezősport körébe vágó közleményt, érdeklődést elfogad a lap szerkesztősége és kiadóhivatala: Brassó, Str. Regele Carol 56.

Szerdán,
december 5-én

fejeződik be az

Országfejlesztési
kölcson

jegyzése. — Használja ki
az utolsó napot és jegyezzen!

Körséta Tasnádon, amely valamikor a Szilágyság kincsesbányája volt

Az első, amit az ember megjegyyez, hogy pokolian rossz a közlekedés. Tasnádra akár Nagyváradról, akár Szatmárról, nagyon nehéz eljutni. Illetve eljutni még csak lehet valahogy, de ugyanaznap vissza is érkező, egyenesen lehetetlen.

A második benyomás, hogy az út a vasúttállomástól a városka főteréig borzalmas. Az ócska bérkocsiban, amely tizenöt lejtért beszállít a Royal elé, a rázós, vastag sárral borított úton, ahol a kocsikerekek nyomán a latyak piccadni magaslatozva fröcsken föl, a jámbor utasnak bőven van ideje minden bűnét megbánni és minden bűnéért vezekelni.

De egyszer a purgatóriumnak is vége van. Dombos meredeken visz fel a kocsi és megérkeztünk Tasnádra.

Szilágyság szíve az utóbbi időben gyengén ver

Tasnádot és a tasnádi járást valamikor úgy hívták, hogy a Szilágyság szíve. Olyan volt ez a vidék a vármegye testében, mint az emberi testben a szív. Ez volt Szilágymegye kincsesbányája. Innen fizették be a legtöbb adót.

Régen.

Mennyi minden volt itt régen.

Egy nagykitérjedésű vidék központja volt Tasná. Messze faluk zárandokoltak be a pénteki hetivására. Csütörtökön délután érkeztek meg és csak szombat délután mentek haza. Minden vendéglő tele volt, asztalt, helyet alig lehetett kapni, ömlött a bor és a cigány úgy dolgozott, mint egy akkordmunkás. A pénz nem számított. Híres, mulató vidék volt Tasná. Még ma is emlégetik azt az adomást, hogy néhai Récey földbirtokos új kocsist fogadott fel. A földbirtokos új mulató ember volt és nem sokat törődött azzal, amikor ismerősei figyelmeztették, hogy kocsist előbbi helyéről azért tétetik ki, mert nagyon szerette az italt. Elfogadta a kocsist, de kikötötte azt, hogy csak akkor ihat, amikor ő, az uraság józan. A kocsis állta a kikötést. Belépése után mulatni vitte a gazdáját. Három napig állt a kocsi a vendéglő előtt, a harmadik napon beállított a kocsis a vendéglőbe.

— Tekintetes ur, én felmondok, nem maradok tovább itt.

— Aztán miért? — kérdezte a még csak kicsit boros Récey.

— Unom én ezt, tekintetes ur. Ugy látom, hogy reám sohasem kerül itt sor. Hát ilyen volt Tasná. Élénk, sőt tulélnék társadalmi élete volt. Egy-egy kártyacsatáról hetekig beszéltek a Szilágyságon.

Ma mindez már a múlté, mindez csak legenda már. Egyszerű, gondokkal, bajokkal küzdő városka lett Szilágyság szíve. Hetivásárkor is üresek a kocsmák, hétköznap pedig egyenesen temetői csend van Tasnádon. Tizenegy órakor már lámpással sem lehet egy lelket találni. Éjfél után azután valóban lámpással kell megkeresni valakit, mert a villanyt tizenkét órakor kegyetlenül kioltják.

A villany ugyanis megmaradt. A villany és a járda. Ez jelzi, hogy itt valamikor egy várost akartak csinálni. A villany azonban ma már csak tizenkét óráig ég, a járda pedig... hát erről talán ne beszéljünk — mondjuk csak úgy, hogy járdamaradványok vannak.

Minden pusztul, minden tönkremegy

A Nagykárolyból Tasnádra vezető út mentén terül el a hajdani híres Schiffbeck-féle uradalom. A régi híres mintagazdaság az enyészett és a pusztulás képét mutatja. Az épületek elhanyagolva merednek ki az utra, a gépek egy részét eladták. Az öreg Schiffbeck meghalt, fia Tasnády András, az ismert és jó drámai színész valahol katonáskodik. Nincs gazda, pusztul a jószág. Valamikor körül volt zárva a mintagazdaság. Két úton lehetett megközelíteni, a két utat sorompóval el lehetett zárni. Hát a sorompó még mindig megvan.

Már csak a nyoma van meg a hajdani dr. Steer-féle téglagyárnak és tönkrement a betonból épített pálinkafőzde is.

A mai Tasnád gazdasági élete

Gondokkal küzdő, keservesen kiélő városka lett Tasnából. Egy sereg kereskedő és jobb sorsra érdemes iparos küzd itt is a nyomorúsággal, a mindennapi gondokkal.

A pénzpiacra négy bank áll még. A Kereskedelmi és Iparbank ügyvezetője Neumann Imre, a Tasnádi Takarékpénztár ügyvezetője Mezey Ferenc, a román Vulturul, amelyet Pintea József nyugalmazott pénzügyi tanácsos vezet és a Zilahi Takarékpénztár tasnádi fiókja, melynek vezetője Zonda István.

Persze, a négy bank forgalma minimális.

Papok

A négy nagy egyházközség vezetői dicséretes harmóniában férnek meg egymással. Tasnád dicsőítésére legyen mondva, hogy felekezeti viszálykodást itt alig is ismernek. Ebben fődermük az egyházközségek vezetőinek van. Cupsa, a görög katolikusok papja, hosszabb ideje betegeskedik, a római katolikusok papja Láng Pál, hivatott vezére egyháznak. Igen kedvelik. Ez a kitűnő pap lelkes magyar is, azért nem kap államsegélyt, mert magyarnak vallja magát, ugyanakkor, amikor a sváb Gauamt mindent elkövet, hogy kimutassa a tasnádi római katolikusokról, hogy svábok. A reformátusok lelképásztora Bereczky József, nagyszerű szónok. Brisk Miksa, a zsidók papja, jessivát építtetett a községben és mintegy 200—300 növendék jött messze földről ide, hogy a tudós paptól tanul-

Tasnádon észre kell venni

azt a hallatlan egyetértést, amely a jótékony egyesületek között van. Különösen a Református Nőszövetség mutat jó példát. A vezetői közül feljegyeztük dr. Both Istvánné, dr. Simó Sándorné, Bereczky Józsefné és Horváthné nevét. A Zsidó Nőegylet vezetői közül Hirsch Józsefné és dr. Fischer Lajosné neveit jegyeztük fel. A WIZO vezetője Weisz Mártonné.

★

Észre kell venni az Iparos Dalárdát és Katolikus Legényegylet zenekarát.

★

Észre kell venni egy néhány humoros cégtáblát. Például: Szülésznő, huszont éves amerikai praksissal. Szobafestő így hirdeti magát: Én festem a legszebb lírai falakat.

★

Észre kell venni továbbá azt, hogy ha valaki bizalmas és sürgős levelet akar feladni, úgy a szomszédos községben vagy Zilahon, Nagykárolyban adja fel, hogy miért? Rejtély.

★

Észre kell venni, hogy kikövezték a bajomi hét kilométeres utszakast. Nyilván valamilyen befolyásos politikai korifeus lakik arra.

★

Észre kell venni a Royal-szállodát, amelynek nemrég még 160 ezer lej volt a bérösszege. Most már csak hetven ezer, mert hol van már a tavalyi hó?

★

És észre kell venni, hogy öt és félezer la kosra hat orvos és nyolc ügyvéd jut és valamennyien panaszkodnak, hogy nehezen tudnak megélni.

★

Viszont a népszerű Oros Sever dr. közjegyző mellé kineveztek egy másik közjegyzőt is. Zilahon és Szilágysomlyón, amelyek nagyobbak, elég egy közjegyző is, Tasnádra kettő kell?

★

Észre kell venni a Kaszinó könyvtárát.

★

És a Polgári Olvasókört, amely az iparosok kulturájáról gondoskodik.

★

Meg kell látni Kereszttest, Erdély egyik legkiválóbb iparművészt.

jon. Ezeknek a részére menzát építtetett. A menzának érdekes története van, a tasnádiak szívesen eldicsekednek vele. Azt mondják, hogy egy dúsgazdag amerikai család a rabbihoz fordult, hogy imádkozzon a nagybeteg fiukért. A rabbi imádkozott. A fiu meggyógyult és a család halálból 1500 dollárt küldött a rabbinak, aki azonban nem tartotta meg magának a pénzt, hanem az iskolája növendékeinek menzát építtetett belőle. Mindenesetre a rabbi hírére dicséri az is, hogy ha egy tasnádi keresztény embernek zsidóval konfliktusa támad, akkor a rabbi elé idézteti ellenfelét és mindketten megbíznak a rabbi döntésében.

A sovinizmus itt is felülötte a fejét, eredmény: a kaszinó két részre szakadt

A románok és a magyarok emberemlékezet óta a legtökéletesebb egyetértésben éltek egymással. Az értelmiség a sok évtizedes Uri Kaszinóban találkozott össze. Ez a kaszinó egy nagyon szép épületben, saját tulajdonában székelt. Dr. Kósa Béla ügyvéd virágoztatta fel. Dr. Kósa a múlt évig elnöke is volt a kaszinónak. A múlt év végén, bizonyára a Curen-tul népszavazási akciójának hatása alatt a romániaság testületileg kivált az Uri Kaszinóból és megalakította a Román Kaszinót. Sajnos, a magukra maradt kisebbségek körében sincs meg az a tökéletes harmónia, amely ezek után mintegy természetesnek látszana. Két csoport küzd egymással. Az egyik csoport élén dr. Hunyadi János állt, a másik élén dr. Kósa. Dr. Kósa, aki hu-

szonöt évig állt a kaszinó élén, (ezuttal a helybeli Magyar Párt elnöke is), csak-hogy megmenése az egységet és ezzel a kaszinót is a megsemmisüléstől, lemondott. Helyette dr. Santa György volt főszolgabíró választották meg elnöknek. Dr. Santa a szomszédos Szakács községben lakik, vejénél, báró Branecker földbirtokosnál. Elvállalta a tisztséget és Szakácsból jár be a kaszinóba.

Remélhetőleg most már zavartalan lesz az egyetértés és a magyarságnak ez az igen jelentős kulturintézménye kiheveri az eddigi bajokat.

A szőlőtermelők nyakán maradt a bor

Az érmelléki borok közül talán a leg-híresebb a tasnádi. Az idén nem volt nagy a termés, de minőségileg igen jól eresztettek a tőkék. Sok öröm azonban nem volt abban, hogy különösen jó a tasnádi bor. Mert nem jöttek a vevők. A bornak nem volt ára és a tasnádiak — mit tehetnek egyebet — ezt a ragyogó ízű bort, a tél folyamán kénytelenek maguk meginni.

Szomorú vigasztalás ez, mert hiszen a bor árából akartak sok minden pótolni. De egyebet nem lehet tenni. Legalább most az egyszer igaza lesz annak a közmondásnak, hogy „sirva vigad a magyar”.

Kórházat Tasnádnak!

Sem Tasnádon, sem a vidéken nincs kórház. Illetve ne töltszük el a dolgot. Tasnádon van egy. Ugynevezett járványkórház. Egyetlen nyomorúságos szobából áll. Vezetője dr. Pop Nicolae orvos. Elhanyagolt, szívet szomorító épület ez a járványkórház. Igazán arra volna jó, hogy lebontás és helyébe egy szép, modern kórházat emeljenek. Felférne Tasnádra.

Mi ez?

Nyáron virágzik, télen a szik?

Ugy hangzik, mint egy találos kérdés. Nyáron virágzik, télen alszik? Nem más, mint a tasnádi sport. Tasnádon van egy sportegyesület, a TAC. Csak nyáron él. Más évszakokban alszik. A csapat tagjai ugyanis csak nyáron tartózkodnak oda-haza. Nagyobb részt diákok, akik nyáron a vakációban szíves-örömmel rugják a labdát. Ha jön az ős, a játékosok szétszóródnak és a tasnádi sporttelepre csend borul. Pedig kár, mert a tasnádi fiúk a nyár folyamán néhány igen szép eredményt értek el.

Ha már Tasnádon vagyunk, nézzünk át Érmindszentre, Ady Endre szülőhelyére is

Kis falu. Sáros, nehezen járható utakkal. Érmindszent a neve. Ez a név bevonult már az irodalom történetébe. Itt született Ady Endre és itt él az Édes, nemes

és nemzeti özvegy Ady Lőrinczné, a költő édesanyja.

Egyedül él, mert Ady Lőrincz uram ott nyugszik már a diszes márvénysíremlék alatt. Egyedül él, de mégsem egyedül. Az emlékek tüze melengeti ezt a fehérhajú öregasszonyt, aki annyit szenvedett az életében, amennyit csak egy nagyon jó emberre mérhet ki a sors. Egyedül van a fia emlékével. Csak az emlékével, mert fiának könyveiből aligha kap valamit.

Itt ül a ház előtt, amelyen rajta van az emléktábla:

„Itt született 1877. november 22-én Ady Endre, a magyar költészet új korszakának teremtő génusza, utmutató világító fárosza, a régi magyar halnégetnek hallhatatlan éneke. Meghalt Budapesten 1919. január 27-én

Ezt az emléktáblát édes szüleinek, diósadi Ady Lőrincznek és Pásztor Múriának aranylakodalmi ünnepe alkalmával emelték az erdélyi magyarok Érmindszenten, 1924. július 21.”

Benn az emléktáblás házban egy szoba, ahova csak kivételes és ritka vendég nyerhet betekintést.

Ez a szoba Ady Endre szobája.

Idejött megpihenni, amikor már eső-mőre volt a várostól, idejött kikurálni „nagy irtózását, fonnyadt derekát” egy szent asszony, egy Anya féltő karjai közé.

Itt él Ady Lőrinczné, az Anya.

Itt él az Érnél, míg hallhatatlan fia hírnévben messze-messze elfutott, „a szent, nagy Óceánig.”

A tasnádi műkedvelők

Tasnádra ritkán vetődik színész és ha jön is, akkor is csak gyengébb társulat, amely nem elégítheti ki a magas kultúrájú városka igényeit. Éppen ezért igen élénk műkedvelői élet fejlődött itt ki. Sok a jó műkedvelő és egész komoly három felvonásos színműveket és operettakat rendeznek. Valamennyit igen nagy érdeklődés mellett és igen nagy sikerrel. A Református Nőszövetség műkedvelői most özvegy Antal Imréné vezetése mellett a Gyurkovics fiúk című operettet akarják előadni.

ÁBEL AMERIKÁBAN

60

REGÉNY

Írta: TAMASI ARON

Ebből megértettem, hogy Fuksz ur könnyen háborút indíthat a fénytábla ellen s azért beléegyeztem a biztosításba.

Ugy beszéltek meg, hogy a nagy eseményt a jövő szombaton délután hat óra kor zajlatjuk le. Hétfőn Fenyő ur megrendelte a táblát, de az illető műhelyből azt válaszolták, hogy meg kell nézniük azt a helyet is, ahová tétetni akarjuk. Így aztán este hat óra körül, amidőn Fuksz ur már eltávozott, odajött egy ember és szemlét tartott. Másnap azt is megtudtuk, hogy a tábla tizenkilenc dollárba fog kerülni, a felszerelése pedig külön még háromba. Nagy összeg volt, de mégsem hátráltam meg tőle. Péntekre már a tábla is készen volt s készen a villanykapcsolós vezeték is, csak éppen találatni kellett őket. Este fél hétkor megejtettük a nagy próbát is, amelyre Fenyő ur beidézte a biztosítási embert s ott helyben megcsináltuk az okmányt. Így már minden rendben volt, a táblát levettük és eldugtuk, a szerelőnek pedig megmondtuk, hogy holnap, vagyis szombaton, délután hat óra körül ismét jelenjék meg.

Másnap hat előtt, valami fontos dologban, az öreg elmentette Fuksz urat és megmondta neki, hogy mihelyt végezni fog, térjen vissza, mert valami számadást kell megejteniük. A szerelő is pontosan eljött s hat óra után tíz perccel már állott dícsőségesen a tábla. Fenyő ur a nagy lámpát eloltotta, csupán a Fuksz ur asztalán égett egy kicsi.

— Hol van az igazgató ur? — kérdezte tőlem a nagyorru, amikor visszaérkezett.

— Valahol itt van, — feleltem neki s ebben nem is hazudtam, mert az öreg a sötét folyósó közepén állott, pontosan a keccentől mellett, amellyel működésbe lehetett hozni a táblát. — De a számadást odatette a maga asztalára, — füzetem még hozzá, majd amikor láttam, hogy Fuksz ur szépen leült az asztalához, akkor én is hátrahúzódtam az öreghez és odasúgtam neki:

— Lehet indítani!

— Magának engedem ezt az örömet, — sugta vissza Fenyő ur s én abban a pillanatban és egy keccentéssel működésbe hoztam a táblát. E löször csak az első betű gyúlt ki, majd kicsi időközökkel és utána a többi. Amikor pirosban állott az egész „Blöd“, akkor kigyúlt egyszerre a kéz is, amely pontosan és irgalmatlanul Fuksz urra mutatott. Mire háromig számoltam volna, egyszerre az egész elaludt, hogy utána másodszor is kiját-szódja a „B-l-ö-d“-öt és a mutató kezét. Aztán ez is elaludt, de harmadszor már egyszerre, gyorsan és egymásután hétziben lüktessen fel az egész!

Ott bent a sötét folyósón megfogtam a Fenyő ur karját s meg ő is az enyimet. Így vártunk nagy szorongással és visszafojtott szuszogással, hogy mi lesz. Jó helyzetben voltunk, mert innét a fénytáblát és a környéket kitűnően láthattuk, de minket nem láthatott senki.

Egyik perc a másik után kezdett mulni, de semmi nesz és mozgás nem akart keletkezni. Pedig a „Blöd“ már négy-szer született meg részletekben és tizennégy-szer egyszerre.

— Nagyon belémélyed a számadásba, — sugtam.

— Csak türelem... — felelte az öreg.

Igy lapulhattunk már tíz percig is, mikor végre hallottuk, hogy Fuksz ur mintha kitolta volna maga alól a széket. Aztán lassu mozgás nesztől észleltük, majd lopózkodó léptekét. S utána feltűnt a Fuksz ur savanyú feje, amint óvatosan közeledett a tábla felé, nagyon elszántan és a kezében a sétatálcájával, mintha legalábbis vadmacskát akart volna megközelíteni. Amikor egészen odaért a fénytábla alá, akkor felénk fürkészett a sötétségbe, de nem láthatott minket, mert nagyon zsugorította és erőltette a szemét. Olyan furcsa és vénasszonyos volt a nagy sovány orrával, hogy az én hátamon a tyuktetvek kezdtek szaladgálni. A Fenyő ur hátát még csiklandósabb futkosók

lephették el, mert a legválságosabb pillanatban egyszerre kitört és úgy kezdett kacagni, mint az örült. Fuksz urnak sem kellett egyéb, mert abban a másodpercben kiegyenesedett és a botjával úgy rávágott a drága fénytáblára, hogy egy lobbánással minden kimulott. Utána rögtön visszament az asztalához s amikor mi eléjöttünk az állásunkból, akkor már ismét számadásban találtuk.

— Késő van már, Fuksz ur, — mondta neki az öreg, mintha nem is történt volna semmi, majd hozzátette: — Hagyjuk félbe a munkát, aztán hétfőn folytatni fogjuk.

Sem most, sem hétfőn, sem soha többet egy szó sem esett az egész dologról, de a „Blöd“ szót is úgy eligazította Fuksz ur a pálcájával, hogy én azt hittem: no, ezek a szegény németek is kifogytak a legkedvesebb szavukból! Korán hittem azonban, hogy éppen ebből a szavukból tudnának kifogni a németek, mert egy hónap múlva békizonyosodott, hogy csupán tetszhalott volt. S mint a tetszhalottak általában, úgy ő is feltámadott egy váratlan pillanatban s olyan szerencsétlenséget okozott, hogy azt elfelejteni sohasem lehet.

Ugy kezdődött a dolog, hogy amikor otthon elmeséltem az egész történetet, akkor őszinteséggel és akarattal! csóvát dobtam a családi fészekbe. Gáspár bácsi ugyanis mindenben helyesebb eljárással s nagy elismerésben részesített. Teréz néni ellenben kárhóztatta az egészet és azt mondotta, hogy éppen olyan haszontalan vagyok, mint Caspár bácsi, aki szintén ilyen számarások miatt nem vitte semmire az életben. Erre Gáspár bácsi azzal felelt, hogy valamire mégis csak vitte, ha idők folyamán a konyhapénzből el lehetett dugdosni százhusz dollárt. Ez éppen elég volt arra, hogy Teréz néni kifordítsa a szemet, ugyanakkor

Arcosa

Kizárólagos női kabát és ruhá árnház

női kabátok

a legnagyobb választékban, a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelben

Szövet-selyem-
délutáni és estélyi
ruhák

a legújabb párisi modellek után

OLCSÓ ÁRAK

BUKAREST. Calea VICTORIEI, 33
Casa Frascati — Telef. 3.64.67

felugorják az asztal mellől és így kiáltson fel:

— Hát ki bujta Fifi-t, te disznó?!

Gáspár bácsi elsárgult abban a percben, de nem válaszolt semmit, hanem felállt és azt mondta nekem:

— Gyere Ábel, menjünk Fifihez!

Láttam, hogy a hadüzenet már megtörtént s így helyesebbnek gondoltam, ha az üldöklő roham elől csakugyan elmenyünk. Szerencsén ki is jutottunk az utcára, de ott nem a Fifi kőnyéke felé indított Gáspár bácsi, hanem éppen ellenkező irányba. Sokáig szótlanul mentünk

egymás mellett, majd nagykésőre és csendesen ő így szólt:

— Erre vezet az őszinteség.

— Annak magában van a jutalma, — feleltem.

(Folyt. köv.)

A CUKORBETEG KOSZTJA Írta: DR. HORVAY LAJOS főorvos
Ára 78 lej
Kapható a BRASSÓILAPOK Könyvosztályában

ELEKTROTECHNIKAI

ZSEBKÖNYV

1934-İK ÉVI KIADÁS

Írta: Molnár János okleveles gépészmérnök. Tartalmazza a gyakorlatban előforduló összes elektrotechnikai ismereteket. — 370 oldal 460 ábrával. — Ára 264 lej. Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. Brassó, Kapu-utca 56-58

Most aktuális! Fontos könyvkiadás!

REUMÁS BETEGEKNEK
NELKÜLÖZHETETLEN!

A rheumás bajok házi kezelése

Írta: Dr. Engländer Árpád.

Hogyan szabadulhatunk házi kezeléssel a reumás betegségektől?

Az értékes tartalomjegyzékből: Mi a reuma. — Izületi és izomreuma. — Kórokozók. — Az izületi reuma. — Mikor kezdjük el gyógyítani a reumát? — Hogyan védekezzünk a reuma ellen? — A reumás bajok házi kezelése. — Masszázs. — Borogatások. — Diatermia. — Etrendi előírások. — A fejszomok reumája. — Fürdők. — Helyi melegkezelések. — Hexenschuss. — Homokfürdők. — Iszap-kezelés. — Ivókurák. — Kádfürdők. — Kénfürdők. — Kőszvény. — Ledörzsölések. — Lumbago. — Nyaki izom reumája. — Priesnitz borogatások. — Sörfürdők. — Soványító kurák. — Száraz pakolás. — Thermofor. — Hőleghőkezelések stb stb.

Az összes reumás megbetegedések gyógy-módjait a legkimerítőbben tárgyalja ez a kitűnő mű, mely kitűnő tanácsokkal valóságos áldás a reumás betegségekben szenvedőknek. Ára csak 72 Lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állatkiosztóknak, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismételt feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpeldányt nem adunk.

Vétel-e-adás

Organikus és chirurgikus gümőkór (tuberculosis) gyógykezelésére szolgáló tuberkulosis elleni szer, az Umkalabo (Stevens Cure) kapható Brassó gyógyszeráraitban. 16400

Keresek megvételre 200 HP. félstabil gőzgépet, használt, de jó, üzembékes állapotban. Ajánlatok Kiczko Árpád Cluj, str. Avram Jancu 1. külden-dők. 16436

Egy jó koncertzongora eladó Pál Vencelnél Lazarea, jud. Ciuc. 16462

Kézszedett téli nemes fajtalmák (cca 1 vagon) eladó. Deák Lászlóné, Covasna. 16463

Alás' nver

Keresek egy jobb fiut tanulónak vegyes üzletembe. Ká-szoni Dénes Fágaraş. 16341

Intelligentes Kinderfräulein wird gesucht. Wilhelm Schwartz Arad, Piaţa Avram Jancu 18. 16457

Vegyes

Konzumcikkek képviselőjét elvállalja saját számlára is Kertész Emil, Temesvár, str. Bratianu 37. 16424

Bukarest

Minden magyar könyvudon-ság a megjelenés után azo-nal kapható az Ig. Hertz könyvkereskedésben, Bucu-reşti, Cal. Victoriei 5. 283-b

Előnyös
árakon.

Sp. rherdek, fehérek vagy te-ketek, emailrozottak és belga kálynák

„GLORIA“
KÁLYHAGYÁR

Bukarest Str. Florilor 30
Kérje díjtalan árjegyzékünket.

Finom ebédkoszt kapható 40 lejért. Házhoz is küldi Ver-mes str. Brezoianu 57 bis. 21235-b

„Lombard“ str. Sft. Jonică 11. fizet a legmagasabb árat aranyért és mindennemű ék-szerért. Pénzt folyósít azonnal mindennemű értéktárgyra. 21253-b

Gallérok, keményinget, férfi- és nőruhákat szépen szakszűrően mos, fest, tisztít a brassói „Kristály“ gőzmosoda bukaresti fiókja: Strada Re-gală 6. 277-b

Elegánsan berendezett fod-rászűzlet, forgalmas negyed-ben, előnyös fizetési feltéte-lekkel átadó, esetleg lakással együtt bérbeadó. Értekezni háztulajdonosnál, Bukarest, Calea Rahovei 220. 21239-b

Hogyha jó, tartós és köz-ponti fűtést álló butort óhaj-t tekintse meg Weisz Lajos sa-ját készítményű, legkényesebb igényeknek megfelelő buto-raít. Raktár: Văcăreşti 180. Gyár: Calea Piscului 4. 21249-b

A HAZICUKRASZAI KEZ-LŐ KÖNYVE. Krékné kitűnő munkája alapján a leggygyse-riűbb és a legkülönlegesebb részleteket mindenki házilag ké-szítheti. A legjobb cukrászda-otthon negyedannyi költséggel Ára félévesor kötésben 40 lej. Brassó. Kapu-utca 56-58, az udvarban.

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Bukaresttől Galacig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetéseknél közli